

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till naturgasmarknadslag och vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till naturgasmarknadslag och vissa lagar som har samband med den (RP 50/2017 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motioner

- Lagmotion LM 1/2016 rd Markku Eestilä saml Lagmotion med förslag till lag om ändring av 119 § i elmarknadslagen
- Lagmotion LM 3/2016 rd Hanna Sarkkinen vänst m.fl. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 6 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden
- Åtgärdsmotion AM 3/2016 rd Aino-Kaisa Pekonen vänst m.fl. Åtgärdsmotion om skäliga elöverföringspriser

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Riku Huttunen, arbets- och näringsministeriet
- regeringsråd Arto Rajala, arbets- och näringsministeriet
- avdelningschef, överdirektör Eero Heliövaara, statsrådets kansli
- ambassadör Pekka Orpana, utrikesministeriet
- direktör Antti Paananen, Energimyndigheten
- energiombud Timo Vapalahti, Försörjningsberedskapscentralen
- specialforskare Jussi Pääkkönen, Konkurrens- och konsumentverket
- verkställande direktör Herkko Plit, Baltic Connector Oy
- utvecklingschef Bengt Söderlund, Caruna Ab
- verkställande direktör Tomi Yli-Kyyny, Caruna Ab
- ekonomi- och finansdirektör Jan Montell, Fingrid Abp
- verkställande direktör Johanna Lamminen, Gasum Ab
- verkställande direktör Arto Pajunen, Järvi-Suomen Energia Oy
- verkställande direktör Reino Huusko, Loiste-yhtiöt
- energichef Jussi Hintikka, Neste Abp

Betänkande EkUB 11/2017 rd

- verkställande direktör Arto Gylén, PKS Sähkösiirto Oy
- branschchef Tage Fredriksson, Bioenergia ry
- direktör Kenneth Hänninen, Finsk Energiindustri rf
- jurist Timo Niemi, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
- expert på energi och utsläppshandel Tuomas Tikka, Skogsindustrin rf
- verksamhetsledare Toivo Hurme, Lokalkraft rf
- verkställande direktör Hannu Kauppinen, Suomen Kaasuyhdistys ry
- skyddsexpert Otto Bruun, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands Kommunförbund
- Elenia Oy
- Fortum Abp
- Finlands näringsliv rf
- Kemiindustrin KI rf
- RAKLI ry
- Finlands Biogasförening rf
- Finlands Fastighetsförbund rf
- Finlands Egnahemsförbund r.f.
- Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

Regeringen föreslår att det stiftas en naturgasmarknadslag, en lag om åtskillnad av innehavare av överföringsnät för naturgas, en lag om ändring av lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden och en lag om ändring av elmarknadslagen samt en lag om ändring av 2 § i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen. Samtidigt föreslås den nuvarande naturgasmarknadslagen bli upphävd.

Det huvudsakliga syftet med propositionen är att öppna parti- och detaljmarknaden för naturgas för konkurrens och utfärda bestämmelser om att de i Finland tillämpade undantagen för enskilda marknader som det bestäms om i naturgasmarknadsdirektivet upphör. Centrala ändringar med anknytning till öppnandet av marknaden är tillträde till nätet i överförings- och distributionsnät för naturgas, tillträde till behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas utanför naturgasnätet samt åtskillnad av överföringsnätet för naturgas från leveransen och produktionen av naturgas. Ett annat centralt syfte med propositionen är att förbättra naturgasens konkurrenskraft genom lättnader i regleringen av parti- och detaljförsäljningen av naturgas. Avsikten är att till stor del frångå den särskilda regleringen av prissättningen inom parti- och detaljförsäljningen av naturgas.

Finlands naturgasmarknad öppnas för konkurrens från och med början av år 2020 i enlighet med Europeiska unionens bestämmelser om den inre marknaden för naturgas, dvs. i det skede då gasledningen från Finland till de baltiska ländernas gasnät uppskattas tas i bruk. I naturgasmarknadslagen föreslås bestämmelser om att tillämpningen av de undantag i unionens lagstiftning om den

Betänkande EkUB 11/2017 rd

inre marknaden för naturgas som gäller öppnandet av marknaden upphör i Finland. Enligt propositionen ska alla kunder som omfattas av fjärravläsbar mätning få tillgång till naturgasnäten. Regleringen av naturgasnäten lindras genom att man i lagen inför bestämmelser om slutna distributionsnät och separata linjer. Naturgasmarknadslagen föreslås även innehålla bestämmelser om inträde på marknaden för gas som härstammar från förnybara energikällor och inträde på marknaden för kondenserad naturgas (LNG). Som en följd av att undantagen upphör börjar även bestämmelserna i förordningen om tillträde till naturgasöverföringsnäten tillämpas i Finland i sin helhet.

I den nya lagen ska en överföringsnätsinnehavares naturgasöverföringsnät skiljas åt från produktion och försäljning av naturgas i enlighet med naturgasmarknadsdirektivets så kallade modell för effektiv åtskillnad. Iakttagandet av bestämmelserna om åtskilt ägande för överföringsnätsinnehavare ska övervakas i ett förfarande som säkerställer att överföringsnätsinnehavarna är oberoende.

Naturgasmarknadslagen bör innehålla bestämmelser om tredje parts tillträde till behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas (LNG-anläggningar). Tillträdet till LNG-anläggningarna ska förverkligas i enlighet med systemet för offentliggjorda tariffer, som fastställts i förväg av Energimyndigheten. Villkoren för tillträde till behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas (LNG-anläggningar) fastställs separat för varje terminal. Enligt förslaget ska hela servicekedjan vara tillgänglig för leverantörer och användare av kondenserad naturgas (LNG).

Regleringen som gäller leverans av naturgas ska gallras genom att man frångår prissättningsregleringen i fråga om partiförsäljning av naturgas samt begränsar prissättningsregleringen i fråga om detaljförsäljning till att gälla endast naturgas som levereras till små användare och direkt till bostäder.

I propositionen föreslås bestämmelser om en ny marknadsmodell för naturgasmarknaden. Bestämmelserna som gäller öppnandet av naturgasmarknaden ska grunda sig på en modell med sammanlänkade nationella marknader, från vilken man också kan övergå till ett gemensamt naturgasmarknadsområde för Finland och de baltiska länderna. Lagen ska innehålla föreskrifter om en naturgasmarknad baserad på ett så kallat inmatnings-uttagstariffsystem, där aktörer som omfattas av överföringsskyldigheten kan anskaffa naturgas från olika källor. Bestämmelser om en nationell marknadsplats, balanseringstjänster, tilldelning av överföringskapacitet och det informationsutbyte som naturgashandeln kräver ska tas in i lagen. Enligt förslaget ska naturgasmarknadslagen även innehålla noggrannare bestämmelser om konsumenternas rättigheter och om naturgasavtal som ingås av konsumenterna.

I propositionen föreslås att det i elmarknadslagen och naturgasmarknadslagen ska införas bestämmelser som under en granskningsperiod på 12 månader begränsar höjningen av avgifterna för överföring och distribution av el och naturgas till högst 15 procent av det totala skattebelagda priset för överföring och distribution. Beloppet för en godtagbar höjning ska då i regel bedömas separat för varje grupp av typanvändare eller nätanvändare.

Den nya naturgasmarknadslagstiftningen avses träda i kraft den 1 januari 2018. Bestämmelserna om åtskillnad av överföringsnätsinnehavare och bestämmelserna om öppnande av naturgasmarknaden för konkurrens avses dock träda i kraft först den 1 januari 2020. Lagen om ändring av elmarknadslagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

Lagmotioner

LM 1/2016 rd

I lagmotionen föreslås ändring av 119 § i elmarknadslagen. I lagmotionen konstateras att ikraftträdandebestämmelsen i den gällande lagen ålägger elnätsinnehavare att på kort tid göra betydande investeringar i sitt distributionsnät för att uppfylla åläggandena enligt lagens 51 §. För att minska investeringstrycket föreslås större marginaler i övergångstiderna.

LM 3/2016 rd

I lagmotionen föreslås ändring av 6 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden för att lagen ska definiera en skälig nivå på årsförhöjningar av överföringspriset på el. Enligt motionen är Energimyndighetens uppgift särskilt att fastställa ett skäligt överföringspris på el, vilket enligt motionen innebär att den årliga höjning av priset på elöverföring som tas ut hos konsumenten inte får överstiga 10 procent, och under Energimarknadsverkets granskningsperiod på fyra år får priset inte överstiga 15 procent.

Åtgärdsmotion

AM 3/2016 rd

Åtgärdsmotionen gäller skäliga elöverföringspriser. I motionen anses det att prishöjningarna är oskäligen och inriktas orättvist. Motionen föreslår att regeringen vidtar åtgärder för skäligare elöverföringspriser och efterlyser möjliga metoder, såsom tak för prishöjningar, för att genomföra det. I åtgärdsmotionen hänvisas också till ekonomiutskottets betänkande som ålägger Energimyndigheten att följa hur överföringspriserna utvecklas, och regeringen att vid behov ingripa i oskäligen prishöjningar. Motionen föreslår också att det ska övervägas huruvida kraven på nätbolagen enligt nuvarande lagstiftning är överdimensionerade och genererar överdrivet höga kostnader. Motionen utpekar också som problematiskt att ett företag med karaktär av monopol kan ta in alltför stora vinster.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utgångspunkter och syfte

Propositionens huvudsakliga syfte är att öppna parti- och detaljmarknaden för naturgas för konkurrens. Förslaget innebär samtidigt att de i Finland tillämpade undantagen för enskilda marknader som det bestäms om i naturgasmarknadsdirektivet upphör. Propositionen syftar till att förbättra konkurrenskraften för naturgas genom att lätta på regleringen av parti- och detaljförsäljningen av naturgas.

Bakgrunden är Finlands långvariga energipolitiska mål för naturgas: att göra anskaffningen mångsidigare, att förbättra försörjningsberedskapen och att åstadkomma konkurrens i gasutbudet. Målen är värda att stödjas, anser utskottet.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

Förslagen om naturgasmarknaden och det centrala ändringsbehovet utgår från att konkurrenskraften för naturgas som distribueras i rörledningar har försvagats på energimarknaden. Naturgas konkurrerar i synnerhet i fråga om energiproduktionen med andra bränslen, och förbrukningen av naturgas har minskat med ungefär en tredjedel under 2010-talet. Till behovet att främja utnyttjandet av naturgas bidrar också att stenkolk utgår som energikälla, vilket påverkar elsystemets reglerförmåga. Det är också viktigt att skapa förutsättningar för att utnyttja flytande naturgas (LNG) och biogas. Ett mål är också att få större mångfald i anskaffningskanalerna för naturgas och att förbättra försörjningsberedskapen. Finland står i beråd att gå med i den inre marknaden för naturgas vilket väntas återspegla sig i prissättningen på gas.

En avgörande faktor med avseende på att utveckla naturgasmarknaden är rörledningen mellan Finland och Baltikum. Rörledningen beräknas vara klar i början av 2020. Rörledningen som går under namnet Balticconnector ska i praktiken göra det möjligt att öppna och förnya gasmarknaden. Förslaget utgår från att frångå undantagen i gasmarknadsdirektivet och öppna gasmarknaden för konkurrens fullt ut från början av 2020. Det skulle innebära att man avstår från prisreglering på rörledningsgas, inför marknadsplatser för gas och tillämpar reglerna för den inre marknaden. Samtidigt ska överföringsnätet differentieras från gasförsäljningen. Målet är att möjliggöra en övergång till regional gasmarknad inom Finland och Baltikum.

I propositionen ingår också förslag om att det i elmarknadslagen och naturgasmarknadslagen ska införas bestämmelser som under en granskningsperiod på 12 månader begränsar höjningen av avgifterna för överföring och distribution av el och naturgas till högst 15 procent av det totala skattebelagda priset för överföring och distribution. I propositionen föreslås dessutom att övergångsbestämmelsen om driftsäkerheten i ett distributionsnät i 119 § i elmarknadslagen ska ändras.

Utskottet anser att lagförslagen i propositionen är motiverade och fyller sitt syfte och tillstyrker dem med följande anmärkningar och ändringar som föreslås i detaljmotiven. Ekonomiutskottet föreslår att riksdagen förkastar lagmotionerna LM 1/2016 rd och LM 3/2016 rd och åtgärdsmotionen AM 3/2016 rd.

Att öppna naturgasmarknaden för konkurrens

Finlands naturgasmarknad är för närvarande inte öppen för konkurrens och Finland tillämpar undantaget i fråga om enskilda marknader i naturgasdirektivet. Ledningsnaturgas och LNG saknar tillträde till naturgasnäten som konkurrerande försäljare. Biogas har i princip tillträde till nätet, men nuläget har inte ansetts tillfredsställande med avseende på icke-diskriminerande tillträde till nätet och en fungerande marknad. Konkurrensförhållandena påverkas också av att överföringsnätet för närvarande inte är åtskilt från försäljningen av naturgas, och priserna och villkoren för försäljningen av naturgas är reglerade. Likaså saknas strukturer för en konkurrensutsatt marknad, såsom marknadsplatser.

I samband med beredningen av propositionen har olika modeller för att utveckla naturgasmarknaden granskats. De viktigaste alternativa policyerna har varit 1) en öppning av marknaden när gasledningen Balticconnector tas i bruk, vilket beräknas ske i början av 2020 och 2) en öppning av marknaden när både gasledningen Balticconnector och förbindelseledningen mellan Litauen

Betänkande EkUB 11/2017 rd

och Polen tas i bruk, vilket beräknas ske 2021. I princip vore det dessutom möjligt att öppna marknaden på nationell bas redan före dessa tidpunkter.

I propositionen har man gått in för att föreslå att marknaden ska öppnas för konkurrens i början av 2020, det vill säga i det skede då ledningen från Finland till Baltikum beräknas bli tagen i bruk. De sakkunniga som ekonomiutskottet har hört har framfört bitvis divergerande uppfattningar om sannolika konsekvenser av att öppna marknaden och om det föreslagna sättet att öppna marknaden. Orosmomenten gäller främst kostnaderna för att öppna marknaden och att en öppen marknad inte i sig räcker till för att skapa en i egentlig mening konkurrensutsatt gasmarknad om inte förbindelsen med gasmarknaden i Centraleuropa genomförs samtidigt. Ekonomiutskottet konstaterar att dessa synpunkter beaktas vid den fortsatta beredningen av projektet. Det har framförts motstridiga uppfattningar särskilt om byggandet av ledningen (GIPL) mellan Polen och Litauen. Å ena sidan har utskottet fått en utredning om Litauens och Polens förbindelser till projektet, EU-finansiering som har beviljats projektet och målet att ta ledningen i bruk före utgången av 2021. Å andra sidan har en del av de sakkunniga som utskottet utfrågat ansett att tidpunkten för ledningens färdigställande är osäker och menat att ur kostnadssynvinkel skulle det inte löna sig att skilja åt överföringsnätet innan det finns säkerhet om att GIPL-ledningen blir av. Det har också bedömts att man skulle försöka få Finland att betala kostnader för utveckling av gasinfrastrukturen i Baltikum.

Motiveringarna för att öppna för konkurrens på föreslaget sätt är både juridiska och ekonomiska. Rätten att tillämpa undantaget för enskilda marknader i överensstämmelse med naturgasmarknadsdirektivet upphör för Finlands del utan särskilda åtgärder i det fall att en extern huvudleverantörs marknadsandel sjunker till 75 procent eller under. Utifrån en utredning bedömer ekonomiutskottet att redan färdigställandet av gasledningen Balticconnector ger Finland tillgång till en ny importkälla för naturgas i en utsträckning som motsvarar en marknadsandel på minst 25 procent, i LNG-terminalen i Klaipeda i Litauen. I vilket fall som helst upphör undantagen utan särskilda åtgärder senast när projekten som gäller Balticconnector samt GIPL-ledningen mellan Polen och Litauen genomförs. Ekonomiutskottet anser att om marknaden öppnas först vid den senare tidpunkten, blir följden en juridiskt instabil situation: det skulle kräva att artikel 49 i naturgasdirektivet tolkas så att produktionskapaciteten för terminalen i Klaipeda inte anses påverka marknadsandelarna för leverantörerna av naturgas i Finland. Dessutom kan det bedömas att en fortsättning på undantagen inte skulle medföra något betydande mervärde, utan snarast innebära att öppnandet av marknaden fördröjs, eftersom man ändå måste frångå undantagen under de närmaste åren.

Europeiska kommissionen har beviljat projektet Balticconnector ett investeringsstöd på 187,5 miljoner euro från det finansiella instrumentet Fonden för ett sammanlänkat Europa. Det täcker 75 procent av byggkostnaderna för ledningen. Ekonomiutskottet anser på grundval av erhållen utredning att det vore problematiskt att öppna marknaden senare än föreslaget också för att EU:s finansieringsstöd för gasledningen Balticconnector delvis har beviljats uttryckligen för att öppna marknaden för naturgas och för att koppla ihop gasmarknaden i Finland och Baltikum. Om marknaden inte öppnas, kan finansieringen i sista hand äventyras.

Ekonomiutskottet anser att också med avseende på en välfungerande konkurrensmekanism är en senare tidpunkt för att öppna marknaden svår att motivera. Om undantagen för ett slutet nät för-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

längs, kan överföringskapaciteten för ledningen Balticconnector i början bli outnyttjad och naturgasmarknaden kommer inte i tillfälle att utvecklas. Att öppna naturgasmarknaden för konkurrens och utveckla den till en inre marknad för naturgas är en process som avancerar samtidigt i Finland och på annat håll i Europa genom nationella åtgärder och åtgärder på EU-nivå.

Konsekvenser för priset på naturgas och andra kostnader

Vid ekonomiutskottets utfrågning av sakkunniga har det lyfts fram från varandra avvikande bedömningar om konsekvenserna av att öppna marknaden för priset på naturgas och andra kostnader. Inte heller regeringens bedömning av propositionens konsekvenser är helt entydig. Integrationen av marknaderna i Finland och Baltikum förväntas inte genast sänka partipriset i Finland. Prisnivån på naturgas i Baltikum har av hävd varit ungefär 20—30 procent högre än i Finland. Men en direkt historisk jämförelse är inte motiverad med avseende på det kommande konkurrensläget med beaktande i synnerhet av kommissionens senaste konkurrensövervakningsåtgärder mot en rysk gasleverantör, utvecklingen av den inre marknaden för naturgas och marknadsintegrationen. Under 2016 har prisskillnaden mellan Baltikum och Finland minskat. Det kan delvis vara en följd av Litauens LNG-terminal. Dessutom antas trycket från marknaden i centrala och västra Europa liksom prissättningen på flytande naturgas på lång sikt leda till att priserna sjunker också i Finland. Ekonomiutskottet har haft svårigheter med att gestalta naturgasens pris effekter på grundval av de väsentligen divergerande sakkunnigyttrandena. Vid den fortsatta beredningen bör man utreda mer i grunden vilka möjligheterna till prissättning i producentländerna är i olika situationer, och även pris- och kostnadseffekter.

På grundval av erhållen utredning finner ekonomiutskottet det sannolikt att en öppnad marknad och en integration av den europeiska marknaden på sikt sänker priserna på naturgas för slutanvändarna. Även om marknaden till en början skulle lida av en hög koncentrationsgrad, ger en öppen marknad tillträde till marknaden och möjlighet för en normal marknadsmekanism att fungera.

Att öppna marknaden medför inte bara priseffekter utan också olika slags administrativa kostnader. Att skapa en konkurrensbaserad marknad förorsakar kostnader både för företag inom gasbranschen, för användarna av gas och för myndigheterna. Kostnader förorsakas i synnerhet av förnyandet av energihanteringssystem och system i anslutning till informationsutbyte i naturgas-handeln. Att skilja åt energiledningssystemen inom försäljningsverksamheten respektive överföringsverksamheten uppskattas kosta 4—6 miljoner euro enligt partiförsäljaren och överföringsnätinnehavaren Gasum Oy.

En viktig källa till oro som lyfts fram är också behoven av investeringar och planering i fråga om gasinfrastruktur i Baltikum och eventuella kostnader av det som eventuellt spiller över på Finland. EU:s förordning om energiinfrastrukturer möjliggör kostnadsfördelning för projekt av gemensamt intresse (så kallat PCI-projekt) om nyttan av ett projekt som påverkar ett eller flera länder och som totalt sett medför nettofördelar blir negativ för det land som genomför projektet. Grunden för att Finland skulle stå för kostnaderna vore alltså att Finland anses dra fördel av den baltiska gasinfrastrukturen som fått PCI-status. En utredning till ekonomiutskottet ger dock vid handen att för att kostnaderna ska kunna riktas till Finland är ett villkor att Finland får nettofördel av projektet. Att utse projekt för energiinfrastruktur till så kallade PCI-projekt skulle dessutom förutsätta samtycke av varje enskilt land, och medlemsstaterna har vetorätt för projekt som kan

Betänkande EkUB 11/2017 rd

medföra kostnader i deras område. Ekonomiutskottet anser det väsentligt att Finland separat beslutar om ett eventuellt deltagande och om fördelningen av kostnader i förhållande till projekten för utveckling av gasinfrastrukturen i Baltikum.

Nättillträde för biogas

Vid ekonomiutskottets utfrågning av sakkunniga har det framförts delvis motstridiga uppfattningar om förslagets konsekvenser för biogasmarknadens funktion. Trots att biogas redan nu har nättillträde och biogasanläggningar redan har kopplats till naturgasnätet, är utgångspunkten för propositionen att den nuvarande mekanismerna inte räcker till för att trygga icke-diskriminerande tillträde till nätet och en fungerande marknad. Förslaget skulle förbättra tillträdet till marknaden för biogas och möjliggöra en marknad där flera försäljare är verksamma i nätet.

Men en del av de sakkunniga som utskottet har hört har ansett att nuläget är tillräckligt och att öppnande av marknaden och differentiering av funktionerna inte bör göras enligt den föreslagna tidtabellen. Också propositionens konsekvensbedömning i fråga om biogas har ansetts vara bristfällig. Ekonomiutskottet anser att biogas är en central energiform som möjliggör övergång från fossilt bränsle till förnybar energi, och utskottet betonar tryggheten av icke-diskriminerande tillträde till nätet för biogas. Utskottet beklagar att biogasens betydelse och förslagens konsekvenser för biogasmarknaden har behandlats relativt snävt i propositionen. Men utskottet anser ändå att öppnandet av marknaden på det föreslagna sättet tryggar ett icke-diskriminerande nättillträde och utvecklingen av biogasmarknaden bättre än om öppnandet skulle uppskjutas. Samtidigt ser utskottet det också som viktigt att förslaget påverkar biogasbranschen bara i de situationer där biogas matas in i nätet för att transporteras, och inte i övrigt ställer några begränsningar för att utveckla användningen.

Bolagsstrukturer och utveckling av infrastrukturen för gas

I Finland finns för närvarande två helt statsägda gasbolag, Gasum Oy och Baltic Connector Oy. Utskottet ser det som viktigt att vår naturgasinfrastruktur utvecklas övergripande med hänsyn till det befintliga nätverket av gasrör och förbindelseledningen Balticconnector. Det kräver smidigt samarbete mellan de olika aktörerna: arbets- och näringsministeriet, statsrådets kansli, Gasum och Baltic Connector. Beredning bör inledas genast för att skilja åt överföringsnätverksamheten, ta fram en affärsverksamhets- och förtjänstmodell för det nya överföringsnätbolaget och planera synergien med Baltic Connectors verksamheter. Överföringsnätet bör utvecklas som helhet. Utskottet ser det inte som ändamålsenligt att Finland i framtiden ska ha ett tredje separat överföringsnätbolag utöver de två nuvarande statsägda gasbolagen. Det är angeläget att inleda beredning för att slå samman det nätbolag som skilts åt från Gasum med Balticconnectors verksamheter.

Bestämmelserna om elmarknaden

Den maximala höjningen av överföringsavgifterna. Bakgrunden till förslaget är att vissa el- och naturgasdistributörer år 2016 informerade sina kunder om exceptionellt stora prishöjningar. Frågan debatterades livligt i offentligheten och höjningarna åtföljdes av ett stort antal klagomål till konsumenttvistenämnden och konsumentombudsmannen. Energimyndigheten startade en utred-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

ning om anknytande ändringsbehov och de föreslagna bestämmelserna är utformade utifrån utredningen.

I propositionen föreslår regeringen att det i elmarknadslagen och naturgasmarknadslagen införs bestämmelser som under en granskningsperiod på 12 månader begränsar höjningen av avgifterna för överföring och distribution av el och naturgas till högst 15 procent av det totala skattebelagda priset för överföring och distribution. Beloppet för en godtagbar höjning ska då i regel bedömas separat för varje kundgrupp. Bestämmelsen om maximal höjning tillåter inte att priserna upprepade gånger höjs med 15 procent. Inom en tillsynsperiod på fyra år ska det övervakas att överföringsavgifterna är skäligen, och Energimyndigheten ska på förhand fastställa grunderna för skälig prissättning under tillsynsperioden. Dessutom ska myndigheten ha befogenhet att bestämma att nätinnehavaren ska betala tillbaka överflödigt avkastning med ränta till kunderna under följande tillsynsperiod.

En av de viktigaste förändringarna jämfört med nuläget är att entydiga beräkningsregler ska införas, vilket i princip kan ses som eftersträvänsvärt med tanke på både kunderna och de myndigheter som tillämpar lagen. Samtidigt förbättras förutsebarheten också ur nätinnehavarens synvinkel. Å andra sidan kan bestämmelserna väntas leda till en viss stelhet i prissättningen. Prisregleringen medför en risk för att nivån på de maximala prishöjningarna bildar en given norm för nivån på prishöjningarna. Visserligen minskar de här riskerna tack vare de föreslagna tillsynsmechanismerna. Ekonomiutskottet anser att detta sätt att reglera frågan är motiverat.

Utskottet har också bedömt hur de föreslagna bestämmelserna lämpar sig för stamnätsinnehavaren. Åsikterna har till viss del gått i sår när det gäller hur den föreslagna regleringen lämpar sig för stamnätsinnehavaren och om den överhuvudtaget behövs. Utskottet ser det som konsekvent att regleringen också gäller stamnätsinnehavaren men anser att det är motiverat att ändra sättet att räkna ut det godtagbara beloppet av höjningarna av överföringsavgifterna för att bestämmelserna ska bli lättare att tillämpa.

Övergångsbestämmelsen om driftssäkerheten i ett distributionsnät. Bakgrunden till ändringarna i bestämmelserna om driftssäkerheten i distributionsnätet är att det finns behov att underlätta möjligheten till mer tid för investeringar i leveranssäkerheten i fråga om el. De föreslagna ändringarna bottnar i att det undantagsförfarande som infördes 2013 inte har nått de mål som ställts för det. Syftet med övergångsbestämmelsen är uttryckligen att lätta kostnadstrycket i distributionsnät på glesbygden där förebyggandet av elavbrott orsakar mer investeringar än i genomsnitt och där ledningarna huvudsakligen byggs i luften.

Utskottet anser att det är motiverat att precisera villkoren för tillämpning av undantagsbestämmelsen. Det är angeläget att ge de distributionsnät som huvudsakligen bygger ledningar i luften bättre möjligheter att få mer tid för investeringar i syfte att förebygga elavbrott. Enligt utredning varierar behovet att höja överföringspriserna stort efter nätbolag. Bestämmelserna bör säkerställa att lättnaderna uttryckligen berör den grupp av distributionsnätsinnehavare där trycket på höjningar är störst.

För att undantaget ska gälla rätt målgrupp ser utskottet det dessutom som viktigt att precisera tilläggsvillkoret för att tillämpa det. Hänvisningen till exceptionellt stora kostnader enligt proposi-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

tionen kan dels avgränsa tillämpningsområdet för mycket, dels orsaka osäkerhet kring villkoren för att tillämpa undantaget. Utskottet ser det som motiverat att precisera tillämpningsområdet för undantaget på det sätt som närmare presenteras i detaljmotiven.

Teknikneutralitet är en viktig utgångspunkt i lagstiftningen: formuleringen av undantagsbestämmelsen bör beakta om kvalitetskraven på distributionsnätets driftssäkerhet går att genomföra också med hjälp av andra tekniska lösningar som till exempel bygger på lagring av el. Tillämpningen av bestämmelsen får inte leda till att enbart dyra nätlösningar används för att nå målen. Utskottet ser det som viktigt att väga in de regionala omständigheterna och dra nytta av tekniken som utvecklas för att uppfylla kvalitetskraven. Utskottet förutsätter att frågan bevakas. Utskottet föreslår därför i detaljmotiven att bestämmelsen preciseras på så sätt att det tydligt skrivs ut att kraven när tekniken utvecklas också kan uppfyllas med hjälp av exempelvis också andra lösningar än de som bygger på jordkablar.

Motionerna Utskottet anser att de viktigaste målen i lagmotion LM 1/2016 rd och LM 3/2016 rd samt åtgärdsmotion AM 3/2016 rd motsvarar syftena med de nu föreslagna ändringarna i 26 a § och 119 § i elmarknadslagen. De bestämmelser som föreslås i motionerna är delvis överlappande och delvis alternativa i relation till förslagen i propositionen. På de ovan beskrivna grunderna anser utskottet att de bestämmelser som bygger på propositionen, med de ändringar som föreslås i detaljmotiven, utgör en motiverad modell för att nå målen. Utskottet föreslår följaktligen att motionerna förkastas.

DETALJMOTIVERING

1. Naturgasmarknadslag

27 §. Nätinnehavarens beredskapsplanering. I förslaget om naturgasmarknadslag ingår det inte någon bestämmelse om att naturgasnätsinnehavare ska lämna beredskapsplanen och uppdateringar av den till Energimyndigheten. Det förutsätts däremot i 28 § 3 mom. i elmarknadslagen. Med hänvisning till inkommen information anser ekonomiutskottet att en sådan skyldighet och en klar tidsfrist för uppdatering av planen skulle göra beredskapen mer planmässig och förbättra Energimyndighetens möjligheter att övervaka planernas innehåll. Ekonomiutskottet föreslår att 27 § 1 mom. i naturgasmarknadslagen ändras så att det sägs i momentet att beredskapsplanen ska uppdateras minst en gång vart femte år och när det sker en betydande förändring i omständigheterna. Till 27 § fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket beredskapsplanen och ändringarna i den ska lämnas till Energimyndigheten. Energimyndigheten har rätt att inom sex månader från det att den mottagit beredskapsplanen kräva att nätinnehavaren gör ändringar i planen om den inte uppfyller de krav som föreskrivs.

77 §. Uppsägning av naturgasförsäljningsavtal. De föreslagna bestämmelserna om konsumentskydd i naturgasmarknadslagen motsvarar till stora delar de bestämmelser om konsumentskydd som finns i elmarknadslagen. I den föreslagna 77 § begränsas ändå inte längden på ett avtal som är i kraft en viss tid. Ekonomiutskottet anser att det är motiverat att ett naturgasförsäljningsavtal som ingås för en viss tid ska kunna sägas upp på samma sätt som ett elförsäljningsavtal enligt 92 § 3 mom. i elmarknadslagen. I bestämmelsen är det dessutom skäl att beakta en situation

Betänkande EkUB 11/2017 rd

där slutförbrukaren flyttar bort från naturgasdriftsstället. Ekonomiutskottet föreslår att paragrafen kompletteras med ett nytt moment enligt vilket en konsument får säga upp ett naturgasförsäljningsavtal som ingåtts för en viss tid som är längre än två år på motsvarande sätt som ett avtal som är i kraft tills vidare. Dessutom har en slutförbrukare rätt att säga upp avtalet på motsvarande sätt som ett avtal som är i kraft tills vidare när han eller hon flyttar bort från naturgasdriftsstället. Bestämmelserna i 3 mom. i regeringens proposition blir 4 mom. och kompletteras med en hänvisning till konsument på motsvarande sätt.

99 §. Övergångsbestämmelser om naturgasnätstillstånd. Det föreslås att ett lagtekniskt fel i den föreslagna paragrafen korrigeras. Den formulering som regeringen föreslår i propositionen kunde leda till att också sådana aktörer måste ansöka om nättillstånd som inte längre bedriver överföringsnätverksamhet efter den 1 januari 2020.

4. Lag om ändring av elmarknadslagen

26 a §. Höjning av avgifter för elöverföring och eldistribution. Utgångspunkten för regeringens proposition är att bestämmelsen om maximal höjning av avgifterna för elöverföring och eldistribution också ska vara tillämplig på stamnätsinnehavare. Inte heller ekonomiutskottet anser att det finns någon anledning att utesluta stamnätsinnehavare från tillämpningsområdet för den föreslagna regleringen. Den föreslagna kundgruppsspecifika granskningen är ändå svår att tillämpa på stamnätsinnehavares verksamhet. Bestämmelserna kan ändå underlättas med tanke på stamnätsinnehavarna genom att i 26 a § 3 mom., som gäller stamnät och högspänningsdistributionsnät, som ett andra alternativ ta in granskning utifrån stamnätsanvändarnas sammanräknade elöverföringsavgifter, i stället för en kundgruppsspecifik granskning.

119 §. Övergångsbestämmelse om driftsäkerheten i ett distributionsnät. Regeringen föreslår att övergångsbestämmelsen i 119 § i elmarknadslagen ändras så att det för att få en förlängning ska räcka att ett av de kriterier som anges i 2 mom. uppfylls. Undantag kan alltså beviljas om kraven innebär att distributionsnätinnehavaren måste byta ut en betydligt större andel av mellan- och lågspänningsledningarna från luftledningar till jordkablar än genomsnittet *eller* att distributionsnätinnehavaren i förtid måste förnya en betydande del av distributionsnätet för att uppfylla kraven. Regeringen föreslår också ett ytterligare villkor för förlängning. Enligt det ska de investeringar som kraven förutsätter orsaka distributionsnätinnehavaren exceptionellt stora kostnader i förhållande till antalet användare av distributionsnätet, jämfört med de genomsnittliga kostnaderna i förhållande till antalet användare i landets distributionsnät.

Ekonomiutskottet anser att formuleringen av undantaget för det första ska säkerställa att regleringen inte utgör något hinder för att uppfylla kraven i 51 § i elmarknadslagen också på något annat sätt än genom att byta ut mellan- och lågspänningsledningar till jordkablar eller genom att i förtid förnya en betydande del av distributionsnätet. Därför föreslår utskottet att det nya 3 mom. i 119 § ändras så att det i momentet hänvisas till investeringar som gjorts för att uppfylla kraven i 51 § 1 mom. 2 och 3 punkten i elmarknadslagen, i stället för till förnyande av mellan- och lågspänningsledningar. Syftet med ändringen är att säkerställa att regleringen inte styr investeringarna till vissa alternativ utan att det, när tekniken möjliggör det, går att uppfylla kraven också till exempel genom lösningar som baserar sig på lagring av el.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

Ekonomiutskottet anser också att det är viktigt att se till att bestämmelsen i enlighet med sitt ursprungliga syfte riktar sig till distributionsnät i fråga om vilka uppfyllandet av kvalitetskraven i elmarknadslagen skulle leda till betydligt större investeringar än distributionsnätsinnehavarnas investeringar i genomsnitt. Det handlar om distributionsnät där avstånden är långa och elanvändarna få i förhållande till nätets längd. Samtidigt måste man se till att bestämmelsen inriktas enligt sitt ursprungliga syfte och att tröskeln för att tillämpa undantaget inte blir högre än vad som ursprungligen var meningen. Utskottet anser att detta kan genomföras mer exakt än vad regeringen föreslår genom att avgränsa bestämmelsens tillämpningsområde till att gälla distributionsnät-sinnehavare i glesbygden och att som grund för avgränsningen använda ett distributionsnät på i genomsnitt över 200 meter per driftsställe. Enligt uppgift till utskottet kommer då högst ca 20 distributionsnätsinnehavare att omfattas av tillämpningsområdet för bestämmelsen. Den begränsning som gäller distributionsnätets längd preciserar bestämmelsen jämfört med kostnaden per användare i regeringens proposition.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2, 3 och 5 i proposition RP 50/2017 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 4 i proposition RP 50/2017 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen forkastar lagförslagen i lagmotionerna LM 1 och 3/2016 rd.

Riksdagen forkastar åtgärdsmotion AM 3/2016 rd.

Utskottets ändringsförslag

1.

Naturgasmarknadslag

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

1 kap.

Syfte, tillämpningsområde och definitioner

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa förutsättningarna för att den nationella och regionala naturgasmarknaden och Europeiska unionens inre naturgasmarknad fungerar effektivt, säkert och miljömässigt hållbart, så att en god leveranssäkerhet för naturgas till ett konkurrenskraftigt pris och med tillräckligt god kvalitet kan garanteras. De främsta metoderna för att uppnå fungerande naturgasmarknader är att trygga en sund och fungerande ekonomisk konkurrens vid leveransen och lagringen av naturgas samt att upprätthålla skäliga och jämlika principer för tjänsterna inom naturgasnäten och behandlingsanläggningarna för kondenserad naturgas.

Naturgasföretagen har till uppgift att sörja för de tjänster som sammanhänger med kundernas naturgasanskaffning samt att främja en effektiv och sparsam användning av naturgas både i sin egen och i kundernas verksamhet.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på import, export, överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas och kondenserad naturgas (*naturgasmarknaden*).

Betänkande EkUB 11/2017 rd

Bestämmelserna om naturgas i denna lag tillämpas även på sådan gas från förnybara energikällor och annan gas som det är tekniskt möjligt och säkert att föra in i naturgasnätet samt att överföra och distribuera via det nätet.

Lagens bestämmelser om nätinnehavare tillämpas på näringsidkare som utövar tillståndspliktig naturgasnätsverksamhet och i sin besittning har ett naturgasnät i Finland. Nämnade bestämmelser tillämpas dock inte på näringsidkare som Energimyndigheten har beviljat naturgasnätstillstånd för en direktledning eller som Energimyndigheten genom ett beslut har befriat från tillståndsplikten.

Lagens bestämmelser om behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas och anläggningarnas innehavare tillämpas också på sådana behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas som är anslutna till ett distributionsnät eller ett slutet distributionsnät och anläggningarnas innehavare samt på sådana behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas som inte är anslutna till naturgasnätet och anläggningarnas innehavare.

Lagen tillämpas inte på leverans och distribution av naturgas och kondenserad naturgas som transportbränsle via tankstationer.

Bestämmelserna i avdelning II och IV samt i 13 kap. tillämpas inte på försvarsförvaltningen.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *naturgasnät* en för naturgasöverföring eller naturgasdistribution avsedd helhet som bildas av till varandra anslutna naturgasrör och naturgasrörssystem samt alla de behållare, anordningar och aggregat som hör till dessa och vilka innehåller naturgas,

2) *överföringsnät för naturgas* rörssystem för naturgas där naturgas överförs i huvudsak genom högtryck, dock inte den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas,

3) *distributionsnät för naturgas* ett lokalt eller regionalt rörssystem för naturgas via vilket naturgas transporteras under reducerat tryck, inklusive den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas,

4) *sammanlänkat system* system som har länkats samman,

5) *direktledning* en naturgasrörledning som kompletterar det sammanlänkade systemet,

6) *naturgasöverföring* överföring av naturgas för att levereras till kunder genom ett rörledningsnät som i huvudsak består av högtrycksrörledningar, med undantag för den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas, dock inte leverans,

7) *distribution av naturgas* överföring av naturgas genom lokala eller regionala rörledningsnät för att levereras till kunder, dock inte leverans,

8) *naturgasnätsverksamhet* affärsverksamhet där verksamhetsidkaren (*nätinnehavaren*) mot vederlag överför naturgas i överförings- eller distributionsnätet för naturgas samt producerar och tillhandahåller andra på överförings- eller distributionsnätet baserade tjänster som ålagts nätinnehavaren i denna lag till dem som behöver sådana tjänster,

9) *överföringsnätsinnehavare* näringsidkare som bedriver överföringsverksamhet och som ansvarar för drift, underhåll och utvecklande av överföringsnätet inom sitt verksamhetsområde och

Betänkande EkUB 11/2017 rd

dess sammanlänknings till andra nät och för säkerställande av att nätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gastransporter,

10) *distributionsnätssinnehavare* näringsidkare som bedriver distributionsverksamhet och som ansvarar för drift, underhåll och utvecklande av distributionsnätet inom sitt verksamhetsområde och dess sammanlänknings till andra nät och för säkerställande av att nätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gasdistribution,

11) *konsument* en konsument enligt 1 kap. 4 § i konsumentskyddslagen (38/1978),

12) *gas från förnybara energikällor* biogas som framställs ur biomassa genom termisk förgasning, gas som uppkommer på avstjälningsplatser och i avloppsreningsverk samt biogas som alstras genom rötning,

13) *leverans av naturgas* försäljning av naturgas och kondenserad naturgas till kunder samt återförsäljning,

14) *naturgasleverantör* fysisk och juridisk person som levererar naturgas,

15) *detaljförsäljning* leverans av naturgas direkt till slutförbrukarna via distributionsnätssinnehavarens distributionsnät,

16) *tredjeland* stat som inte är medlemsstat i Europeiska unionen,

17) *bestämmande inflytande* rättigheter samt avtal och andra medel som separat eller tillsammans med hänsyn till de faktiska och juridiska omständigheterna i saken ger möjlighet att utöva avgörande inflytande i företaget, i synnerhet genom

a) äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,

b) rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och omröstningar eller beslut i dessa,

18) *naturgasföretag* en fysisk och juridisk person, dock inte slutförbrukare, som bedriver produktion, överföring, distribution, leverans, köp eller lagring av naturgas eller kondenserad naturgas, och som ansvarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter eller underhåll i samband med dessa verksamheter,

19) *lagringsanläggning* en anläggning som används för lagring av naturgas och som ägs eller drivs av ett naturgasföretag samt den del av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas som används för lagring men med undantag för den del som används för produktion och anläggningar som uteslutande är förbehållna överföringsnätssinnehavaren när den utför sina uppgifter,

20) *innehavare av en lagringsanläggning* en fysisk och juridisk person som lagrar naturgas och som ansvarar för driften av en lagringsanläggning,

21) *behandlingsanläggning för kondenserad naturgas* en terminal som används för kondensering av naturgas eller import, lossning och återförgasning av kondenserad naturgas samt de stödtjänster och den tillfälliga lagring som krävs för återförgasningsprocessen och efterföljande leverans till överföringsnätet, dock inte de delar av en terminal för naturgas som används för lagring,

22) *innehavare av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas* en fysisk och juridisk person som kondenserar naturgas eller importerar, lossar eller återförgasar kondenserad naturgas och som ansvarar för driften av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas,

23) *stödtjänster* de tjänster eller lagringsanläggningar som behövs för tillträdet till och driften av överföringsnät, distributionsnät och behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas, samt lastbalans, blandning och injektion av inerta gaser, dock inte anläggningar som uteslutande är förbehållna överföringsnätssinnehavaren när den utför sina uppgifter,

24) *lagring av gas i rörledning* lagring av naturgas genom kompression i överförings- och distributionssystem, dock inte lagring i anläggningar som är förbehållna överföringsnätssinnehavaren när den utför sina uppgifter,

Betänkande EkUB 11/2017 rd

- 25) *ny infrastruktur* infrastruktur som färdigställts den 5 augusti 2003 eller därefter,
26) *kund* en grossist och slutförbrukare av naturgas samt ett naturgasföretag som köper naturgas,
27) *grossist* en fysisk och juridisk person, med undantag för överförings- och distributionsnät-sinnehavare, som köper naturgas i syfte att återförsälja den inom eller utanför det nät i vilket personen är etablerad,
28) *slutförbrukare* en kund som köper naturgas för eget bruk,
29) *nätanvändare* en fysisk och juridisk person som levererar naturgas till eller får naturgasleveranser från nätet,
30) *avtal om leverans av naturgas* ett avtal om leverans av naturgas, dock inte ett naturgasderivat,
31) *naturgasderivat* ett finansiellt instrument som anges i punkt 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU, och som avser naturgas.

AVDELNING II

Naturgasnät

2 kap.

Tillståndsplikt för naturgasnätsverksamhet

4 §

Tillståndsplikt för naturgasnätsverksamhet

I naturgasnät i Finland får naturgasnätsverksamhet utövas endast med Energimyndighetens tillstånd (*naturgasnätstillstånd*). Naturgasnätstillstånd kan inte överföras på någon annan.

Naturgasverksamhet är dock inte tillståndspliktig om ett naturgasnät används endast för skötseln av en fastighets eller en motsvarande fastighetsgrupps interna naturgasleveranser.

5 §

Beviljande av naturgasnätstillstånd

Naturgasnätstillstånd ska beviljas om den sökande uppfyller de tekniska, ekonomiska och organisatoriska krav som ställs på den naturgasnätsverksamhet som ansökan gäller. Tillståndet beviljas tills vidare eller av särskilda skäl för viss tid.

Tillståndet kan förenas med villkor som är nödvändiga med tanke på förutsättningarna för beviljande av tillståndet. Tillståndet eller tillståndsvillkoren kan ändras med tillståndshavarens samtycke eller också annars, om ändringen är nödvändig på grund av en ändring i lagstiftningen, ett

Betänkande EkUB 11/2017 rd

avgörande som en fullföljdsdomstol har meddelat eller väsentliga förändringar i verksamhetsförutsättningarna.

6 §

Allmänna krav på den som söker naturgasnätstillstånd för överföringsnät och distributionsnät

Den som söker naturgasnätstillstånd för överföringsnät och distributionsnät ska uppfylla följande allmänna krav:

- 1) sökanden är en sammanslutning eller i fråga om naturgasnätstillstånd för distributionsnät en sammanslutning eller ett kommunalt verk,
- 2) sökandens organisation motsvarar omfattningen och arten av naturgasnätsverksamheten,
- 3) sökanden har tillräckligt med personal som motsvarar omfattningen och arten av naturgasnätsverksamheten,
- 4) sökanden har utsett en driftsövervakare för sitt naturgasnät enligt det förfarande som avses i 39 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005),
- 5) sökanden har ekonomiska förutsättningar för en lönsam naturgasnätsverksamhet,
- 6) sökanden har beslutanderätt i fråga om de medel som behövs för drift, underhåll och utvecklande av naturgasnät och rätt att besluta om att ingå anslutningsavtal för naturgas och naturgasnätsavtal med nätanvändare.

Om sökanden utöver naturgasnätsverksamhet bedriver annan verksamhet eller om sökanden bedriver både överföringsnätsverksamhet och distributionsnätsverksamhet, ska sökanden dessutom lägga fram en utredning över att dessa funktioner har skiljts åt på det sätt som föreskrivs i denna lag.

7 §

Tilläggskrav på överföringsnätsinnehavare

En sökande som ansöker om naturgasnätstillstånd för överföringsnätsinnehavare ska utöver kraven i 6 § uppfylla de krav i lagen om åtskillnad av innehavare av överföringsnät för naturgas (/) som gäller överföringsnätsinnehavarens oberoende. Oberoendet ska ha säkerställts i enlighet med förfarandet enligt den lagen och artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005, nedan *naturgasnätsförordningen*.

8 §

Naturgasnätstillstånd för systemansvariga överföringsnätsinnehavare

Energimyndigheten ska i naturgasnätstillståndet förordna en överföringsnätsinnehavare till *systemansvarig överföringsnätsinnehavare* för naturgassystemet.

Den som förordnas till systemansvarig överföringsnätsinnehavare ska utöver kraven enligt 6 och 7 § innan tillstånd beviljas visa att denna har ordnat skötseln av de uppgifter som hänför sig till naturgassystemets balanseringstjänster, naturgassystemets balansavräkning, upprätthållande

Betänkande EkUB 11/2017 rd

av en handelsplats för naturgashandel och det centraliserade informationsutbytet så att de sköts av en separat verksamhetsenhet eller ett helägt dotterbolag.

I naturgasnätstillståndet för den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren kan ställas villkor som anknyter till innehavarens

- 1) uppgifter och hur de utförs,
- 2) skyldigheter och hur de fullgörs,
- 3) rättigheter och hur de utövas.

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren kan med Energimyndighetens tillstånd anförtro ett eller flera intressebolag som den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren äger tillsammans med överföringsnätsinnehavare från andra EES-stater funktioner som avses i 2 mom. Uppgifter som hänför sig till det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln kan med Energimyndighetens tillstånd också anförtros en verksamhetsutövare som utför motsvarande uppgifter inom elhandeln i Finland. På tillståndsbeslutet tillämpas bestämmelserna i 5 § om beviljande av naturgasnätstillstånd och bestämmelserna i 3 mom. i denna paragraf om de villkor som i naturgasnätstillståndet ställs på systemansvariga överföringsnätsinnehavare.

9 §

Naturgasnätstillstånd för slutna distributionsnät

Naturgasnätstillstånd för slutna distributionsnät ska på ansökan beviljas en sökande som utövar naturgasnätsverksamhet i ett distributionsnät inom ett geografiskt avgränsat område för industriell verksamhet eller näringsverksamhet eller ett område där gemensamma tjänster tillhandahålls, om

- 1) driften eller produktionsprocessen hos nätanvändarna av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl bildar en enhetlig helhet, eller
- 2) nätet distribuerar naturgas i första hand till nätets ägare eller innehavare eller till ett till ägaren eller till innehavaren anknutet företag.

Naturgasnätstillstånd för slutna distributionsnät får emellertid inte beviljas sökande vars naturgasnät levererar naturgas till konsumenter, om det inte är fråga om naturgasleverans till ett litet antal konsumenter som har sådana förbindelser med sökanden som baserar sig på ett anställningsförhållande eller motsvarande förbindelser.

På slutna distributionsnät och innehavare av slutna distributionsnät tillämpas det som i denna lag föreskrivs om distributionsnät och innehavare av distributionsnät, om inte något annat föreskrivs särskilt. På tillståndsbeslutet tillämpas det som i 5 § föreskrivs om beviljande av naturgasnätstillstånd.

10 §

Naturgasnätstillstånd för direktledningar

Naturgasnätstillstånd för en direktledning ger sökanden rätt att utöva naturgasnätsverksamhet i en direktledning som byggts av sökanden.

Naturgasnätstillstånd för direktledningar ska beviljas på ansökan om direktledningen byggs för att leverera naturgas till kunder som vägrats tillträde till nätet av en nätinnehavare som är verk-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

sam i området. Naturgasnätstillstånd för direktledningar kan dock inte beviljas för att utöva naturgasnätverksamhet i ett överföringsrör som överskrider riksgränsen.

På tillståndsbeslutet tillämpas det som i 5 § föreskrivs om beviljande av naturgasnätstillstånd.

11 §

Befrielse från naturgasnätstillstånd för vissa sammanlänknings

Energimyndigheten kan i enskilda fall för viss tid tillåta naturgasnätverksamhet i en sammanlänkning utan naturgasnätstillstånd, om nätinnehavaren har beviljats undantagslov för ny infrastruktur enligt 93 §. Befrielse kan beviljas för högst den tid som undantagslovet gäller. Befrielsen kan inte överföras på någon annan.

Energimyndigheten kan i sitt beslut om befrielse från tillståndsplikten ställa villkor som gäller tillgången till nätet via sammanlänkningsen i fråga. Villkoren för tillgången till nätet kan hänföra sig till

- 1) fördelningen av överföringskapaciteten,
- 2) fördelningen av intäkter från överbelastning,
- 3) de avgifter som tas ut av sammanlänkningsens användare.

3 kap.

Byggande av naturgasnät

12 §

Projekttillstånd för byggande av överföringsrör som överskrider riksgränsen

För byggande av ett överföringsrör som överskrider riksgränsen ska ett projekttillstånd sökas skriftligt hos arbets- och näringsministeriet. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter och utredningar som ska framgå av ansökan.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att byggandet av ett överföringsrör som överskrider landets gräns är ändamålsenligt med tanke på utvecklingen och ömsesidigheten på naturgasmarknaden. Då tillstånd beviljas ska projektets betydelse för den inre naturgasmarknaden beaktas.

I projekttillståndet bestäms inte var överföringsröret ska dras. Till tillståndet kan sådana villkor fogas som ska anses nödvändiga med tanke på förutsättningarna för tillstånd. Projekttillståndet kan inte överföras på någon annan utan ministeriets uttryckliga samtycke.

Om ett energiprojekt av gemensamt intresse enligt artikel 2.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 förutsätter ett projekttillstånd enligt 1 mom., ska på behandlingen av tillståndet utöver denna lag tillämpas nämnda förordning av Europaparlamentet och rådet samt lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen (684/2014).

Betänkande EkUB 11/2017 rd

4 kap.

Nätinnehavarens allmänna skyldigheter och prissättningen av nättjänster

13 §

Allmänna principer för tillhandahållande av nättjänster

Nätinnehavare ska tillhandahålla parterna på naturgasmarknaden sina naturgasnätstjänster på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Tjänster får inte tillhandahållas på villkor som är ogrundade eller som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom naturgashandeln.

14 §

Skyldighet att utveckla nätet

Nätinnehavaren ska underhålla, driva och utveckla sitt naturgasnät och förbindelserna till andra nät i enlighet med kundernas rimliga behov och för sin del trygga naturgasleveranserna till kunderna. Överföringsnätinnehavaren ska dessutom bygga upp en tillräcklig gränsöverskridande överföringskapacitet för att integrera näten i det europeiska överföringssystemet, om detta av ekonomiska skäl behövs för att tillgodose en rimlig och tekniskt genomförbar efterfrågan på naturgas och för att ta hänsyn till en tryggad naturgasförsörjning.

15 §

Anslutningsskyldighet

Nätinnehavaren ska på begäran och mot skälig ersättning inom sitt verksamhetsområde till sitt nät ansluta sådana drifts- och lagringsställen för naturgas, behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas, produktionsanläggningar för gas från förnybara energikällor och direktledningar som uppfyller de tekniska kraven. Anslutningsvillkoren och de tekniska kraven ska vara transparenta, objektiva och icke-diskriminerande och beakta de krav som ställs på naturgasöverföringssystemets och nätets driftskompatibilitet och driftsäkerhet och på ett effektivt naturgasöverföringssystem.

Nätinnehavaren ska publicera de tekniska kraven för anslutning och en skälig tid inom vilken nätinnehavaren behandlar de anbudsförfrågningar som gäller anslutning.

Nätinnehavaren ska på abonnentens begäran ge abonnenten en omfattande och tillräckligt detaljerad uppskattning av anslutningskostnaderna och en bedömning av när anslutningen kan levereras.

16 §

Överföringsskyldighet

Nätinnehavaren ska, inom gränserna för överföringskapaciteten för sitt naturgasnät, mot skälig ersättning sälja överförings- och distributionstjänster för naturgas till dem som använder nä-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

tet. En förutsättning för överföringsskyldigheten är att mätningen av inmatning och uttag av naturgas som överförs eller distribueras omfattas av ett system för fjärravläsning.

17 §

Nätinnehavarens uppgifter vid mätningen av naturgasleveranser

Nätinnehavaren ska ordna den mätning av naturgasleveranser i sitt naturgasnät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och anmälandet av dem till parterna på naturgasmarknaden. De mätuppgifter som behövs vid faktureringen ska lämnas till naturgasleverantören per driftsställe eller per mätning.

Vid ordnande av mättjänster ska nätinnehavaren verka för att nätanvändarna använder naturgas effektivt och sparsamt och främja möjligheterna att styra naturgasförbrukningen.

Nätinnehavaren kan antingen tillhandahålla mättjänster själv eller skaffa dem av utomstående. Tjänster kan då skaffas också av andra parter inom naturgashandeln.

Närmare bestämmelser om mätning av naturgasleveranser i naturgasnät utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla

- 1) installering av mätapparatur på driftsställen, lagringsanläggningar och anläggningar som matar in gas i naturgasnätet,
- 2) tekniska krav som ställs på mätapparatur och mätningssystem,
- 3) avläsning av mätapparatur,
- 4) utnyttjande av mätningssuppgifter,
- 5) tidsfördelning i fråga om mättjänster.

18 §

Tillhandahållande av mätapparatur för slutförbrukare

Slutförbrukaren ska till ett konkurrenskraftigt pris erbjudas mätapparatur som korrekt visar naturgasförbrukningen och ger information om faktisk förbrukningstidpunkt när

- 1) befintlig mätapparatur byts ut, utom om detta är tekniskt omöjligt eller inte är kostnadseffektivt med beaktande av den beräknade sparpotentialen på lång sikt,
- 2) en ny inkoppling görs i en ny byggnad, eller
- 3) det är fråga om reparation som förutsätter bygglov enligt 125 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) eller åtgärdstillstånd enligt 126 § i den lagen och reparationen kan ha stor inverkan på byggnadens energiprestanda.

19 §

Slutförbrukarens rätt att utnyttja uppgifter om sin egen naturgasförbrukning

Slutförbrukare har utan att betala någon separat ersättning rätt att till sitt förfogande få, eller att ge en annan aktör rätt att få, mätuppgifterna om sin egen naturgasförbrukning vilka nätinnehavaren har samlat in från mätapparaturen på naturgasdriftsstället. Uppgifterna lämnas separat för varje ställe där naturgasen används eller för varje mätning i en sådan form som motsvarar det förfarande som allmänt tillämpas inom branschen och av nätinnehavaren. Energimyndigheten kan

Betänkande EkUB 11/2017 rd

meddela närmare föreskrifter om uppgifternas form och det förfarande som ska iakttas då uppgifterna lämnas ut.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på objekt där naturgasförbrukningen inte mäts.

20 §

Allmänna bestämmelser om försäljningsvillkoren för och prissättningen av nättjänster

Försäljningspriserna och försäljningsvillkoren för nättjänsterna samt grunderna för hur de fastställs ska vara objektiva och icke-diskriminerande för alla nätanvändare. Avvikelser från dem får göras endast av särskilda skäl.

Prissättningen av nättjänsterna ska vara skälig enligt en helhetsbedömning.

I prissättningen av nättjänsterna får inte finnas villkor som är ogrundade eller som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom naturgashandeln. I prissättningen ska dock naturgasöverföringssystemets driftsäkerhet och en effektiv användning av det beaktas.

21 §

Prissättning utifrån anslutningspunkt

Nätinnehavaren ska skapa förutsättningar för att en nätanvändare ska kunna avtala om alla nättjänster med den nätinnehavare till vars naturgasnät användaren är ansluten.

Nätinnehavaren ska för sin del ordna förutsättningar för att en nätanvändare genom att betala avgifterna får rätt att använda hela naturgasöverföringssystemet utifrån sin anslutningspunkt, med undantag av utlandsförbindelser.

22 §

Avgifter för inmatning och uttag av naturgas

Överföringsnätsinnehavaren ska ta ut en överföringsavgift för varje inmatnings- och uttagspunkt i sitt överföringsnät. För inmatnings- och uttagspunkter med en sammanlänkning till ett naturgasnät i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska dock inte tas ut någon överföringsavgift, om avståndet från att ta ut en inmatnings- och uttagsavgift grundar sig på internationella förpliktelser eller avtal som är bindande för Finland.

Distributionsnätsinnehavaren ska ta ut en distributionsavgift för varje uttagspunkt i distributionsnätet och för varje inmatningspunkt som matar in gas i distributionsnätet från en gasproduktionsanläggning eller en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas.

Närmare bestämmelser om grunderna för avgifter enligt 1 och 2 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

23 §

Nätinnehavarens prestationer när det gäller byte av naturgasleverantör

Nätinnehavaren får inte ta ut en separat avgift för prestationer som hänför sig till ett byte av naturgasleverantör.

24 §

Höjning av avgifter för överföring och distribution av naturgas

Nätinnehavaren får höja sina avgifter för överföring och distribution av naturgas med högst 15 procent jämfört med de avgifter som nätinnehavaren tagit ut för överföring och distribution under de 12 månader som omedelbart föregår höjningen. Om nätinnehavaren under den period om 12 månader som börjar från och med höjningen höjer avgifterna för överföring och distribution av naturgas ytterligare, får summan av de avgiftshöjningar som tas ut under denna tid inte heller överstiga 15 procent av beloppet av de avgifter som tagits ut under de 12 månader som föregick den första höjningen.

Den maximala godtagbara höjningen beräknas utifrån den genomsnittliga totalavgift som nätinnehavaren tar ut av varje kundgrupp som representerar användarna av naturgasnätet under en granskningsperiod på 12 månader. Den maximala godtagbara höjningen beräknas då utifrån priset på överföring och distribution av naturgas inklusive skatt enligt den högsta skattesats som tillämpas på nätanvändarna i varje kundgrupp, exklusive höjningar av skatter och skattelikhande avgifter som baserar sig på nätanvändarnas gasanvändning samt mervärdesskattehöjningar som genomförs under den granskningsperiod som börjar vid tidpunkten för höjningen. Kundgrupperna ska anges så att de på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt beskriver nätinnehavarens användning av naturgasnätet och särdragen hos nätanvändarna.

Den maximala godtagbara höjningen beräknas dock separat utifrån den genomsnittliga totalavgiften för varje användare av något annat naturgasnät än distributionsnät under en granskningsperiod på 12 månader, om beräkningsgrunden enligt 2 mom. inte kan användas. Den maximala godtagbara höjningen beräknas då utifrån priset på överföring och distribution av naturgas inklusive skatt, exklusive höjningar av skatter och skattelikhande avgifter som baserar sig på nätanvändarnas gasanvändning samt mervärdesskattehöjningar som genomförs under den granskningsperiod som börjar vid tidpunkten för höjningen.

Till den maximala godtagbara höjningen räknas inte sådana höjningar av avgifter för överföring eller distribution av naturgas som beror på att en tidsbunden rabatt för högst sex månader som nätinnehavaren beviljat användarna av naturgasnätet upphör och som grundar sig på villkoren i ett beslut av Energimyndigheten om fastställande enligt 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013), och inte heller sådana höjningar av avgifter för överföring eller distribution av naturgas som beror på att en tidsbunden rabatt som nätinnehavaren beviljat användarna av naturgasnätet upphör och som grundar sig på Energimyndighetens föreläggande med stöd av 14 § i den lagen om att nätinnehavaren ska sänka sina avgifter för överföring eller distribution av naturgas på grund av överskott.

Vid beräkning av den maximala godtagbara höjning av avgifter för överföring eller distribution av naturgas som får göras av nya nätinnehavare som bildas genom företagsarrangemang eller som tar över en verksamhet räknas som avgiftsbelopp för den granskningsperiod som före-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

gick höjningen, summan av de avgifter som de nätinnehavare som ingår i företagsarrangemanget har tagit ut under granskningsperioden.

Bestämmelsen i 1 mom. tillämpas inte på en sådan ändring av avgifter för överföring och distribution av naturgas som syftar till införande av avgifter för inmatning och uttag enligt 22 §.

Energimyndigheten kan på ansökan i enskilda fall ge nätinnehavare tillstånd att avvika från bestämmelsen i 1 mom., om det är nödvändigt för att förutsättningarna för beviljande av naturgasnätstillstånd eller nätinnehavarens lagstadgade skyldigheter ska kunna uppfyllas.

Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de kundgrupper som avses i 2 mom. och hur de ska anges.

25 §

Nätinnehavarens tillhandahållande av information

Nätinnehavaren ska förse övriga nätinnehavare, innehavare av lagringsanläggningar och av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas samt distributionsnätinnehavare med den information som behövs för att säkerställa att överföring, distribution och lagring av naturgas kan ske på ett sätt som är förenligt med säker och effektiv drift av det sammanlänkade systemet.

26 §

Publicering av försäljningsvillkor och nyckeltal för nättjänster

Nätinnehavaren ska publicera uppgifter om de allmänna försäljningsvillkoren och försäljningspriserna för sina nättjänster samt grunderna för hur de bestäms.

Nätinnehavaren ska underrätta Energimyndigheten om gällande försäljningsvillkor och försäljningspriser för sina nättjänster samt om grunderna för hur de bestäms. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de uppgifter som ska ges i anmälan och om anmälningsförfarandet.

Nätinnehavaren ska publicera för bedömning av verksamheten tillräckliga uppgifter om prisnivån på nättjänsterna, nätverksamhetens effektivitet, kvalitet och lönsamhet, utvecklandet av naturgasnätet och sådana nyckeltal för naturgasnätet som beskriver verksamheten på naturgasmarknaden. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om vilka nyckeltal denna skyldighet ska gälla, vilka formler och anvisningar som ska följas vid beräkning av nyckeltalen och hur nyckeltalen ska publiceras.

27 §

Nätinnehavarens beredskapsplanering

Nätinnehavaren ska genom ändamålsenlig planering förbereda sig för störningar i naturgasnätet under normala förhållanden, för genomförande av ransoneringsåtgärder som föranleds av störningar i tillgången på naturgas i naturgassystemet och för sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1552/2011). Nätinnehavaren ska göra upp en beredskapsplan och i behövlig omfattning delta i beredskapsplanering som ska trygga försörjningsberedskapen. Beredskaps-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

planen ska uppdateras **minst en gång vart femte år och när** det sker en betydande förändring i omständigheterna.

Närmare bestämmelser om innehållet i beredskapsplanen får utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla nödvändigt ordnande av naturgasnätverksamhet och överföring eller distribution av naturgas i syfte att säkerställa ledningen av och säkerheten i samhället, befolkningens försörjning samt näringslivets funktionsförmåga.

Beredskapsplanen och ändringarna i den ska lämnas till Energimyndigheten. Energimyndigheten har rätt att inom sex månader från det att den mottagit beredskapsplanen kräva att nätinnehavaren gör ändringar i planen om den inte uppfyller de krav som föreskrivs. (Nytt)

28 §

Nätinnehavarens samarbetskyldighet vid störningar

Vid störningar ska nätinnehavaren i syfte att eliminera störningarna och begränsa effekten av dem samarbeta med andra naturgasnätinnehavare och med räddningsmyndigheterna, polisen och de kommunala myndigheterna och innehavare av andra samhällstekniska nät inom sitt verksamhetsområde. Nätinnehavaren ska vid störningar delta i arbetet med att skapa en lägesbild som hänför sig till verksamhetsområdet och lämna den myndighet som svarar för att lägesbilden skalpas de uppgifter den behöver för detta.

5 kap.

Bestämmelser om överföringsnät och överföringsnätinnehavare

29 §

Systemansvar

Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren ska svara för att naturgassystemet är tekniskt funktionsdugligt och driftsäkert samt ha hand om de uppgifter som hänför sig till balansansvaret för naturgassystemet, balansavräkningen i naturgassystemet och tillhandahållandet av en handelsplats för naturgashandel och det centraliserade informationsutbytet (*systemansvar*) och är skyldig att sköta dessa uppgifter på ett ändamålsenligt sätt som är jämlikt och icke-diskriminerande för de parter på naturgasmarknaden som är verksamma i naturgassystemet. Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren ska upprätthålla och utveckla sina verksamheter och tjänster inom systemansvaret samt upprätthålla, driva och utveckla sitt naturgasnät och övriga anläggningar som behövs för att sköta systemansvaret samt förbindelserna till andra nät så att de fungerar effektivt och så att förutsättningarna kan tryggas för att den nationella och regionala elmarknaden och Europeiska unionens inre marknad för naturgas ska fungera effektivt.

Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren kan ställa villkor för användningen av naturgassystemet som är nödvändiga för att systemansvaret ska kunna realiseras. Villkoren kan tillämpas i enskilda fall efter det att Energimyndigheten har fastställt dem i enlighet med 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden. De fastställda villkoren kan tillämpas även om de överklagats, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

Närmare bestämmelser om hur systemansvaret ska realiseras får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

30 §

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens ansvarsområde

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens ansvarsområde består av det naturgassystem som överföringsnätsinnehavaren har förordnats till ansvarig för.

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren svarar inom sitt ansvarsområde för de uppgifter som omfattas av systemansvaret och för andra uppgifter som hör till överföringsnätsinnehavaren enligt denna lag och enligt naturgasnätförordningen.

31 §

Balansansvar för naturgassystemet

Systemansvariga överföringsnätsinnehavare ska svara för att naturgasbalansen upprätthålls inom deras ansvarsområde (*balansansvar för naturgassystemet*). Balansansvaret för naturgassystemet omfattar alla de åtgärder och resurser som krävs för att realisera ansvaret och som ska tillses eller garanteras för respektive balansavräkningsperiod.

Anskaffningsvillkoren för den naturgas som behövs för realiserandet av balansansvaret samt köpevillkoren för balansgasen ska vara jämlika och icke-diskriminerande för parterna på naturgasmarknaden och i dem får inte ingå villkor som är ogrundade eller uppenbarligen begränsar konkurrensen inom naturgashandeln. I villkoren ska dock de krav som följer av naturgassystemets driftsäkerhet och effektivitet beaktas. Villkoren ska dessutom sporra nätanvändarna att balansera sin inmatning och sitt uttag av naturgas.

Prissättningen av balansgasen ska vara skälig.

32 §

Balansavräkning för naturgassystemet

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska svara för avräkningen av naturgasbalansen i naturgassystemet och av naturgasbalansen för de parter i naturgashandel som är verksamma i naturgassystemet för varje balansavräkningsperiod. Balansavräkningsperioden är ett gasleveransdygn (*balansavräkning för naturgassystemet*). Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas att en längre balansavräkningsperiod än ett gasleveransdygn tillämpas på gas från förnybara energikällor som matas in i naturgasnätet.

Balansavräkningen ska grunda sig på naturgasmätning genom fjärravläsning samt på anmälningar om leveranserna. Närmare bestämmelser om tillvägagångssätten vid balansavräkningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Prissättningen av balansavräkningstjänsten ska vara skälig.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

33 §

Utvecklande av det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen

Det är den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen. Utvecklingsverksamheten ska främja ett effektivt informationsutbyte som är jämlikt och icke-diskriminerande med avseende på naturgasmarknadsparterna och nätinnehavarna. Utvecklandet av informationsutbytet omfattar åtminstone

- 1) utvecklande av standarder för meddelandetraffiken och deltagande i det internationella utvecklingssamarbetet i anknytning till det,
- 2) utvecklande av procedurer som hänför sig till informationsutbyte och deltagande i internationellt utvecklingsarbete i anknytning till det,
- 3) uppgörande av förslag för ministeriet om ändring av standarderna för meddelandetraffiken och de procedurer som hänför sig till informationsutbyte,
- 4) administration av en testtjänst för meddelandetraffiken,
- 5) informerande, utbildning och rådgivning som hänför sig till informationsutbyte.

De uppgifter som avses i 1 mom. finansieras med separata avgifter som den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren har rätt att ta ut av dem som använder överföringsnätstjänsten, balanstjänsten eller den tjänst som avses i 1 mom. Avgifterna får täcka skäligena kostnader som uppdraget orsakat den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren och en skälig vinst. Grunderna för bestämmande av avgifterna ska vara jämlika och icke-diskriminerande. Uppgifter om avgifterna och grunderna för hur de bestäms ska publiceras.

34 §

Publicerande av villkor för tjänster som hänför sig till systemansvaret

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska i fråga om de tjänster som hör till systemansvaret publicera och till Energimyndigheten anmäla gällande försäljningsvillkor och grunderna för hur de bestäms, gällande leverans- och anskaffningsvillkor för balansgas och grunderna för hur de bestäms samt de villkor som avses i 29 § 2 mom.

Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de uppgifter som ska publiceras och anmälas samt om förfarandet för publicering och anmälan.

35 §

Anskaffning av den energi som överföringsnätsinnehavaren använder i sin verksamhet

Överföringsnätsinnehavare ska anskaffa den energi de använder i sin verksamhet på ett transparent, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

6 kap.

Bestämmelser om distributionsnät och distributionsnätsinnehavare

36 §

Avståndsoberoende prissättning av naturgasdistribution

I distributionsnätet får priset på naturgasdistribution inte vara beroende av var nätanvändaren finns geografiskt inom nätinnehavarens verksamhetsområde. Om distributionsnätsinnehavare slår samman sin nätverksamhet ska sådana förändringar i prissättningen som föranleder avsevärda förändringar i enskilda nätanvändares avgifter dock genomföras inom en övergångsperiod som godkänts av Energimyndigheten innan ny prissättning införs.

37 §

Prissättning av måttjänster i distributionsnät

Nätanvändaren ska betala en ersättning för rimliga mätkostnader till distributionsnätsinnehavaren.

38 §

Försäljningsvillkor för distributionstjänster som riktas till konsumenter

Sådana försäljningsvillkor för distributionstjänster som riktas till konsumenter ska meddelas på ett klart och lättbegripligt språk och får inte omfatta sådana hinder för konsumenternas utövande av sina rättigheter som inte följer direkt av avtal.

39 §

Distributionsnätsinnehavarens fakturor

Distributionsnätsinnehavaren ska fakturera minst fyra gånger om året enligt den faktiskt överförda mängden naturgas. Om ett naturgasdriftsställe till vilket naturgas överförs enbart för matlagning har utrustats med mätapparat, ska den naturgas som överförs till slutförbrukaren dock faktureras minst en gång om året enligt den faktiskt överförda mängden. Om mätapparaturen inte omfattas av systemet för fjärravläsning får faktureringen ske utifrån slutförbrukarens mätaravläsning.

Trots det som föreskrivs i 1 mom. får faktureringen grunda sig på den uppskattade mängden överförd naturgas eller på en fast mängd, om faktureringen grundar sig på slutförbrukarens mätaravläsning och denna inte har meddelat mätvärdena för faktureringsperioden i fråga. Avvikelse från fakturering enligt den faktiska mängden överförd naturgas får också göras om sådan mätning och fakturering inte är möjlig eller inte kan ordnas till rimlig kostnad.

Distributionsnätsinnehavaren ska i fakturan för nätanvändaren lämna en specifikation över hur priset på naturgasdistribution bildats. Uppgifterna om och uppskattningarna av priset på naturgas-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

distributionen ska lämnas till slutförbrukarna i rätt tid och i en lättbegriplig form. Med fakturan ska det lämnas uppgifter om slutförbrukarens faktiska förbrukning och prisuppgifter samt uppgifter som möjliggör en jämförelse med förbrukningen och kostnaderna under samma period det föregående året. I fakturor som sänds till konsumenter ska distributionsnätsinnehavaren ge uppgifter om hur konsumenterna kan göra reklamationer samt uppgifter om de mekanismer för tvistlösning som konsumenterna har tillgång till. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter fakturan ska innehålla och på vilket sätt uppgifterna ska presenteras i fakturan.

De fakturor samt prisuppgifter och uppgifter om förbrukningen som avses i denna paragraf ska lämnas till slutförbrukaren på ett adekvat sätt och avgiftsfritt. Fakturor på och uppgifter om förbrukningen ska sändas till slutförbrukaren på elektronisk väg, om denna önskar det.

40 §

Betalningssätt för distributionsnätsinnehavarens fakturor

Distributionsnätsinnehavaren ska erbjuda konsumenterna alternativa sätt att betala räkningar. De alternativ som erbjuds får inte vara förenade med ogrundade villkor eller villkor som diskriminerar någon kundgrupp. I villkoren för betalningssätten får hänsyn tas till skäligen skillnader i de kostnader som distributionsnätsinnehavaren orsakas av att erbjuda olika betalningssätt. Om distributionsnätsinnehavaren erbjuder konsumenterna ett förhandsbetalningssystem, ska förhandsbetalningen i tillräcklig grad grunda sig på konsumentens uppskattade årliga naturgasförbrukning.

41 §

Specialbestämmelser som gäller slutna distributionsnät

På slutna distributionsnät och deras innehavare tillämpas inte bestämmelserna i 24 § om höjning av avgifter för naturgasdistribution och vad som föreskrivs i 26 § 3 mom. om publicering av nyckeltal för nättjänster, i 27 § om nätinnehavarens beredskapsplanering, i 28 § om nätinnehavarens samarbetskyldighet vid störningar, i 36 § om avståndsoberoende prissättning av naturgasdistribution, i 37 § om prissättning av nättjänster i distributionsnät, i 38 § om försäljningsvillkor för distributionstjänster som riktas till konsumenter, i 39 § om distributionsnätsinnehavarens fakturering eller i 40 § om betalningssätt för distributionsnätsinnehavarens fakturor.

Bestämmelserna i 26 § 1 mom. om publicering av försäljningsvillkor för nättjänster och 2 mom. om hur de ska anmälas till Energimyndigheten tillämpas på innehavare av slutna distributionsnät endast om Energimyndigheten har fastställt villkor och metoder för innehavare av slutna distributionsnät i enlighet med 11 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

AVDELNING III

Naturgasleverans

7 kap.

Naturgasleverans

42 §

Leveransskyldighet för partiförsäljare av naturgas

Partiförsäljare som har betydande marknadsinflytande i överföringsnätet ska på jämlika och icke-diskriminerande villkor leverera naturgas som de anskaffat till Finland via en sammanlänkning med naturgasnätet i Ryssland till detaljförsäljare för leverans via distributionsnäten (*leveransskyldighet för partiförsäljare*). För detta ändamål ska partiförsäljaren ha offentliga försäljningsvillkor och försäljningspriser för naturgas samt grunder för hur de bestäms. Försäljningsvillkoren får inte innehålla oskäligen villkor eller villkor som begränsar konkurrensen inom naturgas-handeln.

Energimyndigheten kan bestämma att partiförsäljare ska leverera naturgas som avses i denna paragraf till detaljförsäljare för leverans till distributionsnäten på sådana villkor som anges i 1 mom.

43 §

Bevarande av naturgasleverantörens avtalsuppgifter

Naturgasleverantörer ska bevara viktiga uppgifter om alla sina affärstransaktioner gällande avtal om naturgasleverans samt de uppgifter enligt kommissionens förordning eller beslut om riktlinjer som avses i artikel 44.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG, nedan *naturgasmarknadsdirektivet*, och som hänför sig till affärstransaktioner gällande naturgasderivat med grossister och överföringsnätsinnehavare samt innehavare av lagringsanläggningar och behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas under minst fem år efter utgången av den räkenskapsperiod under vilken affärstransaktionen genomfördes. Uppgifter som ska bevaras är åtminstone

- 1) affärstransaktionens löptid,
- 2) procedurer som hänför sig till leveranser och fullgörande,
- 3) leveransmängd,
- 4) tidpunkt för genomförandet,
- 5) pris,
- 6) information som identifierar avtalsparten,
- 7) information om alla avtal som inte fullgjorts.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

8 kap.

Detaljförsäljning av naturgas

44 §

Leveransskyldighet för detaljförsäljare

En detaljförsäljare som har betydande marknadsinflytande på en distributionsnätsinnehavares verksamhetsområde ska på verksamhetsområdet leverera naturgas till skäligt pris till slutförbrukare som i huvudsak använder naturgasen till uppvärmning av bostäder på det ställe där gasen används samt till slutförbrukare vars användningsställe har en anslutningseffekt på högst 250 kilowatt (*leveransskyldighet för detaljförsäljare*).

Om det inte finns någon detaljförsäljare med betydande marknadsinflytande inom distributionsnätsinnehavarens verksamhetsområde, är den detaljförsäljare leveransskyldig som med mängden levererad naturgas som måttstock har den största marknadsandelen på det aktuella verksamhetsområdet när det gäller naturgas som anskaffas av slutförbrukare som omfattas av leveransskyldigheten.

En leveransskyldig detaljförsäljare ska ha offentliga försäljningsvillkor och försäljningspriser för naturgas samt grunder för hur de bestäms för de slutförbrukare som omfattas av leveransskyldigheten. De får inte innehålla oskäligen villkor eller villkor som begränsar konkurrensen inom naturgashandeln. Försäljningsvillkor som riktas till konsumenterna ska dessutom meddelas på ett klart och lättbegripligt språk och får inte omfatta sådana hinder för konsumenternas utövande av sina rättigheter som inte följer direkt av avtal.

Energimyndigheten kan bestämma att en detaljförsäljare som avses i denna paragraf ska leverera naturgas till de slutförbrukare som omfattas av leveransskyldigheten på de villkor som anges i 2 mom.

45 §

Anmälan till Energimyndigheten om detaljförsäljares försäljningsvillkor

Detaljförsäljare som har betydande marknadsinflytande ska till Energimyndigheten ge in de detaljförsäljningsvillkor och detaljförsäljningspriser som avses i 44 § 3 mom. samt grunderna för hur de bestäms innan de införs.

Detaljförsäljaren ska underrätta Energimyndigheten eller den sammanslutning som myndigheten utsett om de detaljförsäljningsvillkor och detaljförsäljningspriser som gäller när detaljförsäljaren allmänt tillhandahåller naturgas till konsumenter och till andra slutförbrukare vars användningsställe har en anslutningseffekt på högst 250 kilowatt.

Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter om detaljförsäljningsvillkoren och detaljförsäljningspriserna samt grunderna för hur de bestäms som ska ges in till myndigheten, hur dessa uppgifter ska specificeras och hur uppgifterna ska lämnas.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

46 §

Detaljförsäljarens fakturor

Naturgas som levererats till slutförbrukaren ska faktureras enligt den faktiska förbrukningen minst fyra gånger om året. Om ett naturgasdriftsställe till vilket naturgas levereras enbart för matlagning har utrustats med mätapparat, ska den naturgas som överförs till slutförbrukaren dock faktureras minst en gång om året enligt den faktiskt överförda mängden. Om mätapparaturen inte omfattas av systemet för fjärravläsning får faktureringen ske utifrån slutförbrukarens mätaravläsning.

Naturgasleveranser får emellertid faktureras enligt uppskattad förbrukning eller enligt en fast mängd, om faktureringen grundar sig på slutförbrukarens mätaravläsning och denna inte har meddelat mätvärdena för faktureringsperioden i fråga. Avvikelse från fakturering enligt konstaterad förbrukning får också göras, om mätning och fakturering enligt konstaterad naturgasförbrukning inte är möjlig eller inte kan ordnas till rimlig kostnad.

Detaljförsäljaren ska i sin faktura ge kunden en specifikation över hur naturgaspriset bildats samt information om avtalets giltighetstid. Uppgifterna om och uppskattningarna av priset på naturgas ska lämnas till slutförbrukarna i rätt tid och i en lättbegriplig form. Med fakturan ska det lämnas uppgifter om slutförbrukarens faktiska förbrukning och prisuppgifter samt uppgifter som möjliggör en jämförelse med förbrukningen och kostnaderna under samma period det föregående året. I fakturor som sänds till konsumenter ska detaljförsäljaren ge uppgifter om hur konsumenterna kan göra reklamationer samt uppgifter om de mekanismer för tvistlösning som konsumenterna har tillgång till. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter fakturan ska innehålla och på vilket sätt uppgifterna ska presenteras i fakturan.

Detaljförsäljaren ska sända konsumenten en slutfaktura inom sex veckor från det att naturgasleveransen till konsumenten har avslutats.

De fakturor samt prisuppgifter och uppgifter om förbrukningen som avses i denna paragraf ska lämnas till slutförbrukaren på ett adekvat sätt och avgiftsfritt. Slutförbrukaren ska på begäran få fakturor på och uppgifter om förbrukningen på elektronisk väg.

47 §

Betalningssätt för detaljförsäljarens fakturor

Detaljförsäljaren ska erbjuda konsumenterna alternativa sätt att betala fakturor. De alternativ som erbjuds får inte vara förenade med ogrundade villkor eller villkor som diskriminerar någon kundgrupp. I villkoren för betalningssätten får hänsyn tas till skäliga skillnader i de kostnader som detaljförsäljaren orsakas av att erbjuda olika betalningssätt. Om detaljförsäljaren erbjuder konsumenterna ett förhandsbetalningssystem ska förhandsbetalningen i tillräcklig grad grunda sig på konsumentens uppskattade årliga naturgasförbrukning.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

9 kap.

Leverans av naturgas via ett internt nät i en fastighet

48 §

Slutförbrukarens möjlighet till naturgasleverans via distributionsnät

Fastighetsinnehavaren ska se till att slutförbrukarna har möjlighet att ingå naturgasnätssavtal och naturgasförsäljningsavtal enligt vilka leveransen sker via distributionsnätssinnehavarens distributionsnät. I detta syfte ska fastighetsinnehavaren ge slutförbrukaren rätt att använda fastighetsens eller motsvarande fastighetsgrupps interna naturgasnät. Om naturgas levereras till slutförbrukarna via ett internt naturgasnät i en fastighet eller i en motsvarande fastighetsgrupp, ska slutförbrukaren ersätta fastighetsinnehavaren för de rimliga kostnader som ändringsarbeten med anknötning till naturgasmätningen och det interna naturgasnätet har förorsakat när slutförbrukaren övergår till att köpa sin naturgas via distributionsnätet.

AVDELNING IV

Behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas och naturgaslager

10 kap.

Behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas

49 §

Utseende av innehavare av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas

Naturgasföretag som äger en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas ska senast sex månader innan verksamheten inleds lämna in en anmälan till Energimyndigheten om vem som är innehavare av respektive anläggning. Energimyndigheten ska utse den verksamhetsutövare som uppgetts till innehavare av behandlingsanläggningen om verksamhetsutövaren utövar den verksamhet som uppgetts. Beslutet att utse innehavaren är i kraft viss tid, dock högst tio år.

50 §

Allmänna skyldigheter för innehavare av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas

Innehavaren av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas ska i enlighet med de ekonomiska förutsättningarna och med nödvändig hänsyn till miljön driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas för att säkra en öppen marknad. Dessutom ska innehavaren av behandlingsanläggningen säkerställa att det

Betänkande EkUB 11/2017 rd

finns tillräckliga resurser för fullgörandet av de skyldigheter som gäller tjänsten samt att skyldigheterna fullgörs på ett icke-diskriminerande sätt.

Innehavaren av behandlingsanläggningen ska förse nätinnehavarna och andra innehavare av lagringsanläggningar eller behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas med den information som behövs för att säkerställa att överföring och lagring av naturgas kan genomföras på ett sätt som är förenligt med säker och effektiv drift av det sammanlänkade systemet.

51 §

Nyttjanderätt till behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas

Innehavaren av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas ska mot en skälig ersättning inom ramen för anläggningens kapacitet sälja nyttjanderätter till anläggningen till dem som behöver sådana.

De avgifter som tas ut för nyttjanderätter samt de förfaranden som gäller rätterna ska möjliggöra nödvändiga investeringar genom vilka funktionsdugligheten hos behandlingsanläggningen säkerställs.

52 §

Skyldighet för innehavare av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas att publicera försäljningsvillkor

Innehavaren av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas ska publicera de allmänna försäljningsvillkoren och försäljningspriserna för sina tjänster samt grunderna för hur de bestäms.

11 kap.

Naturgaslager och lagring av gas i rörledning

53 §

Utseende av innehavare av lagringsanläggningar

Naturgasföretag som äger en lagringsanläggning ska senast sex månader innan verksamheten inleds lämna in en anmälan till Energimyndigheten om vem som är innehavare av respektive anläggning. Energimyndigheten ska utse den verksamhetsutövare som uppgetts till innehavare av lagringsanläggningen, om verksamhetsutövaren utövar den verksamhet som uppgetts. Beslutet att utse innehavaren är i kraft viss tid, dock högst tio år.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

54 §

Allmänna skyldigheter för innehavare av lagringsanläggningar

Innehavaren av en lagringsanläggning ska i enlighet med de ekonomiska förutsättningarna och med nödvändig hänsyn till miljön driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva lagringsanläggningar för att säkra en öppen marknad. Dessutom ska innehavaren av lagringsanläggningen säkerställa att det finns tillräckliga resurser för fullgörandet av de skyldigheter som gäller tjänsten samt att skyldigheterna fullgörs på ett icke-diskriminerande sätt.

Innehavaren av lagringsanläggningen ska förse nätinnehavarna och andra innehavare av lagringsanläggningar eller behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas med den information som behövs för att säkerställa att överföring och lagring av naturgas kan genomföras på ett sätt som är förenligt med säker och effektiv drift av det sammanlänkade systemet.

55 §

Nyttjanderätt till lagringsanläggningar och till lagring av gas i rörledning

Innehavaren av en lagringsanläggning ska förhandla om nyttjanderätt till lagring samt till stödtjänster i anslutning till lagring och nätinnehavaren om nyttjanderätt till lagring av gas i rörledning samt stödtjänster i anslutning till lagringen med naturgasföretag och kunder, i eller utanför det område som omfattas av det sammanlänkade systemet, om nyttjanderätten är tekniskt och ekonomiskt nödvändig för att tillhandahålla en effektiv tillgång till nätet samt för organiseringen av nyttjanderätten till andra stödtjänster. Innehavaren av en lagringsanläggning samt nätinnehavaren ska publicera uppgifter om vilka lagringsanläggningar eller delar av sådana anläggningar det finns nyttjanderätt till och vilka möjligheter det finns att lagra gas i rörledning samt informera Energimyndigheten om detta.

Parterna ska i god tro förhandla om nyttjanderätt till lagring, lagring av gas i rörledning och andra stödtjänster. Villkoren och förutsättningarna enligt avtalen samt tariffer och metoder ska vara skäliga och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt.

Innehavaren av en lagringsanläggning samt nätinnehavaren ska årligen publicera uppgifter om sina viktigaste kommersiella leveransvillkor för utnyttjandet av lagring och lagring av gas i rörledning samt stödtjänster i anslutning till dem. Innan leveransvillkoren offentliggörs ska nätets användare och kunder höras. Leveransvillkoren ska meddelas Energimyndigheten. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om vilka leveransvillkor som ska publiceras.

56 §

Oberoende för innehavaren av en lagringsanläggning

Om innehavaren av en lagringsanläggning ingår i ett sådant naturgasföretag eller grupp av företag som bedriver överföring, distribution, kondensering eller lagring av naturgas samt produktion eller leverans av naturgas och i vilket samma person eller personer har rätt att direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande ska innehavaren i fråga om juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av sådan verksamhet som inte har samband med överföringsnät, distribution och lagring.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

De personer som ansvarar för administrationen hos innehavaren av en lagringsanläggning får inte delta i administrationen av ett sådant integrerat naturgasföretag som direkt eller indirekt svarar för den dagliga driften när det gäller produktion eller leverans av naturgas. Deras yrkesmässiga intressen ska beaktas på ett sätt som säkerställer att dessa personer kan agera självständigt.

Innehavaren av lagringsanläggningen ska ha beslutanderätt som är oberoende av det integrerade naturgasföretag som avses i 1 mom. i fråga om de resurser som behövs för att driva, underhålla eller utveckla lagringsanläggningarna. Trots det som föreskrivs ovan har moderbolaget dock rätt att kontrollera den avkastning på kapitalet som ett dotterbolag ger, genom att godkänna den årliga finansieringsplan eller ett motsvarande instrument som upprättas av innehavaren av lagringsanläggningen, genom att ange övergripande gränser för dotterbolagets skuldsättningsnivå och på andra motsvarande sätt. Moderbolaget har dock inte rätt att ge innehavaren av lagringsanläggningen instruktioner för den dagliga driften eller fatta enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av lagringsanläggningar, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i finansieringsplanen eller i ett motsvarande instrument.

Innehavaren av lagringsanläggningen ska utarbeta ett program för iakttagandet av 1—3 mom., där det anges vilka åtgärder som ska vidtas för att garantera icke-diskriminerande beteende och se till att programmet följs. I programmet ska det också anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att uppfylla dessa mål. Den som ansvarar för kontrollen av att programmet följs ska årligen utarbeta och lämna in en rapport till Energimyndigheten om de åtgärder som vidtagits. Innehavaren av lagringsanläggningen ska publicera rapporten.

AVDELNING V

Skyldigheter för aktörer på naturgasmarknaden

12 kap.

Skyldigheter för aktörer på naturgasmarknaden i fråga om naturgassystemet

57 §

Balansansvar

Parterna på naturgasmarknaden är ansvariga för att deras anskaffningsavtal för naturgas täcker deras naturgasförbrukning och naturgasleveranser under respektive balansavräkningsperiod (*balansansvar*).

Närmare bestämmelser om balansansvarets innehåll och om de procedurer som hänför sig till genomförandet av balansansvaret utfärdas genom förordning av statsrådet.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

58 §

Anmälningsskyldighet

Parterna på naturgasmarknaden och nätinnehavarna ska göra de anmälningar som krävs för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret och utredningen av naturgashandeln och som de ansvarar för. Varje anmälan ska göras inom föreskriven tid och enligt föreskrivet anmälningsförfarande. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälningsskyldigheten och om anmälningsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

59 §

Sekretess och förbud mot utnyttjande

Den som vid skötseln av uppgifter enligt denna lag i egenskap av medlem eller ersättare i ett organ hos en nätinnehavare, en innehavare av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas eller en innehavare av en lagringsanläggning eller i egenskap av anställd hos dessa eller på uppdrag av dem har fått kännedom om en affärs- eller yrkeshemlighet eller motsvarande omständighet som gäller de ovannämnda aktörernas eller deras kunders eller andra nätanvändares affärsverksamhet, är skyldig att hemlighålla informationen, om inte röjandet av informationen för någon annan grundar sig på en rättighet enligt denna lag eller om den till vars förmån sekretessen gäller ger sitt samtycke till att informationen röjs. Sekretessbelagd information får inte heller lämnas till en bolagsstämma, andelsstämma eller till fullmäktige och inte heller till aktieägare eller medlemmar som deltar i stämman eller mötet.

Bestämmelsen i 1 mom. gäller också information som personer som avses i 1 mom. har fått kännedom om vid utförandet av uppdrag som avses i naturgasnätetsförordningen eller i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi.

Nätinnehavare, innehavare av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas och innehavare av lagringsanläggningar är skyldiga att lämna ut information som avses i 1 och 2 mom. till åklagar- och förundersökningsmyndigheter för utredning av brott samt till andra myndigheter som enligt lag har rätt att få sådan information.

Personer som avses i 1 mom. får inte utnyttja sekretessbelagd information för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

13 kap.

Särredovisning av verksamheter

60 §

Skyldighet att särredovisa naturgasaffärsverksamheter

Naturgasföretag ska särredovisa naturgasnätsverksamhet, verksamhet vid behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas, försäljning av naturgas och lagring av naturgas samt övrig affärsverksamhet som inte hör till naturgasbranschen.

Nätinnehavare ska särredovisa överföringsnätsverksamhet och distributionsnätsverksamhet.

Om den affärsverksamhet som inte hör till naturgasbranschen är obetydlig behöver den inte särredovisas från naturgasförsäljningen. Verksamheten betraktas som obetydlig om omsättningen inte överstiger 10 procent av omsättningen av naturgasförsäljningen.

61 §

Innehållet i särredovisningsskyldigheten

För varje särredovisad naturgasaffärsverksamhet ska för varje räkenskapsperiod upprättas en separat resultaträkning och balansräkning samt för företagets övriga affärsverksamhet en kombinerad resultaträkning och balansräkning. Resultaträkningen och balansräkningen, vilka ska kunna härledas ur företagets bokföring, ska upprättas enligt bokföringslagen (1336/1997).

62 §

Särredovisning av kommunala inrättningar

Kommunala inrättningar som utövar naturgasaffärsverksamhet ska per räkenskapsperiod redovisa sin naturgasaffärsverksamhet separat från kommunen och från kommunens övriga inrättningar. För inrättningen ska en egen resultaträkning och balansräkning upprättas.

63 §

Upprättande av särredovisade bokslut

Affärshändelser och balansposter ska tas upp i resultaträkningen och balansräkningen över affärsverksamheterna i enlighet med orsaksprincipen. Gemensamma inkomster och utgifter samt balansposter ska registreras kalkylmässigt för de olika verksamheterna i samband med att bokslutet upprättas så att orsaksprincipen i mån av möjlighet följs.

I särredovisade bokslut ska avskrivningarna basera sig på anskaffningsutgifter. När ett särredovisat bokslut upprättas första gången ska anläggningstillgångarnas anskaffningsutgifter, minskade med de planenliga avskrivningarna, inbegripas i bokslutet.

Det särredovisningsförfarande som väljs ska följas kontinuerligt, om det inte finns grundad anledning att ändra det. Ändringarna ska klarläggas i samband med det särredovisade bokslutet.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

64 §

Granskning av särredovisade bokslut

Naturgasföretagets revisorer ska granska de särredovisade verksamheternas resultaträkning, balansräkning och noterna till dessa. De ska i revisionsberättelsen ge ett utlåtande om huruvida resultaträkningen och balansräkningen och noterna till dem för de särredovisade verksamheterna stämmer överens med denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

65 §

Publicering av särredovisade bokslut

I fråga om de särredovisade affärsverksamheterna är resultaträkningen och balansräkningen samt tilläggsupplysningarna offentliga och de ska presenteras som noter till naturgasföretagets bokslut.

66 §

Kompletterande bestämmelser om särredovisning

Genom förordning av arbets- och näringsministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) grunderna för registrering av inkomster och utgifter samt balansposter för de olika affärsverksamheterna,
- 2) grunderna för registrering av inkomster och utgifter samt balansposter som gäller en enskild naturgasaffärsverksamhet,
- 3) registreringen av gemensamma inkomster och utgifter samt balansposter för de olika affärsverksamheterna,
- 4) schemat för särredovisade resultaträkningar och balansräkningar samt för nätinnehavarens resultaträkning och balansräkning,
- 5) de tilläggsuppgifter som ska tas in i särredovisade bokslut samt i nätinnehavarens bokslut,
- 6) sändande av särredovisade bokslut samt bokslut för nätinnehavare, innehavare av behandlingsanläggning för kondenserad naturgas och innehavare av lagringsanläggning till Energimyndigheten.

I samband med särredovisade bokslut ska för en bedömning av grunderna för hur boksluten har upprättats tillräckliga och klagörande uppgifter och nyckeltal som beskriver nätinnehavarens verksamhet publiceras. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter och nyckeltal skyldigheten att publicera gäller och vilket förfarande som ska iakttas vid publicerandet.

Energimyndigheten kan av grundad anledning i enskilda fall bevilja undantag från det sätt att särredovisa verksamheterna som förutsätts i denna lag, om det är oskäligt att särredovisa dem i enlighet med vad som krävs i lagen.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

AVDELNING VI

Naturgasavtal

14 kap.

Bestämmelser om naturgasavtal

67 §

Kapitlets tillämpningsområde och definitioner

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på anslutningsavtal för naturgas, naturgasnätsavtal och naturgasförsäljningsavtal. På naturgasnätsavtal och naturgasförsäljningsavtal tillämpas bestämmelserna emellertid endast om en slutförbrukare som är part i avtalet köper naturgas av en detaljförsäljare huvudsakligen för eget bruk. Bestämmelserna om detaljförsäljare i detta kapitel tillämpas också på naturgasleverantörer som levererar naturgas till slutförbrukarna via ett internt naturgasnät i en fastighet eller i en motsvarande fastighetsgrupp. Bestämmelser om avtal mellan näringsidkare och konsumenter finns dessutom i konsumentskyddslagen.

I detta kapitel avses med

- 1) *anslutningsavtal för naturgas* ett avtal mellan distributionsnätsinnehavaren och abonnenten som gäller anslutning av ett ställe där naturgas används till nätet och fortsatt möjlighet att använda naturgasanslutningen,
- 2) *naturgasnätsavtal* ett avtal mellan distributionsnätsinnehavaren och slutförbrukaren om försäljning och köp av naturgasnätstjänster,
- 3) *naturgasförsäljningsavtal* ett avtal mellan detaljförsäljaren och slutförbrukaren om försäljning och köp av naturgas,
- 4) *abbonent* en ägare eller innehavare av ett ställe där naturgas används och som ingår anslutningsavtal för naturgas med distributionsnätsinnehavaren.

68 §

Bestämmelsernas tvingande natur

Avvikelse från bestämmelserna i detta kapitel får inte genom avtal göras till nackdel för konsumenten. Om inte något annat bestäms nedan, tillämpas bestämmelserna i detta kapitel i övrigt endast om inget annat följer av avtalet, av praxis som avtalsparterna har omfattat eller av handels- sed eller någon annan sed som måste anses vara bindande för avtalsparterna.

69 §

Information som ska ingå i avtal som erbjuds konsumenter

Distributionsnätsinnehavaren ska innan anslutningsavtal för naturgas och naturgasnätsavtal ingås samt detaljförsäljaren innan naturgasförsäljningsavtal ingås informera konsumenten om de

Betänkande EkUB 11/2017 rd

centrala villkor som ska tillämpas på avtalet och om tillbudsstående prissättningsalternativ och andra alternativ som gäller innehållet i avtalet. Villkoren bör anges innan avtalet ingås eller bekräftas också då avtal ingås genom en mellanhand.

Konsumenten ska ges åtminstone följande information:

- 1) tjänsteleverantörens namn och kontaktuppgifter,
- 2) de prestationer eller tjänster som tillhandahålls, deras art och, om det är fråga om ett anslutningsavtal, tidpunkten för anslutningen,
- 3) eventuella underhållstjänster i anslutning till prestationer eller tjänster enligt avtalet,
- 4) metoderna för att konsumenten ska få information om de avgifter som ska tillämpas på avtalet eller underhållstjänster i anknytning till det,
- 5) avtalets giltighetstid och villkoren för förnyelse och avslutande av avtalet,
- 6) de ersättningar och andra gottgörelser som ska tillämpas om prestationens eller tjänstens kvalitet inte motsvarar det som avtalats,
- 7) det besvärsförfarande och förfarande för tvistlösning som står till förfogande och hur de inleds,
- 8) information om konsumenternas rättigheter, som anges på räkningarna eller på distributionsnätsinnehavarens eller detaljförsäljarens webbsidor.

De uppgifter som avses i 2 mom. ska i överenskommen form skrivas in i avtalet eller bekräftelsen. Tillsammans med avtalet eller bekräftelsen ska konsumenten ges information om den kontrollista för energianvändare som avses i artikel 3.12 i naturgasmarknadsdirektivet, samt Energimyndighetens webbadress där listan finns tillgänglig. Distributionsnätsinnehavaren och detaljförsäljaren ska på begäran ge konsumenten en kopia av kontrollistan.

70 §

Ingående av anslutningsavtal för naturgas

Anslutningsavtal för naturgas ska ingås skriftligen. Distributionsnätsinnehavaren får inte åberopa ett villkor som inte finns i anslutningsavtalet eller om vilket det inte annars har överenskomits skriftligen.

Abonnenten ska förse distributionsnätsinnehavaren med nödvändig information om de byggnader och deras gasanordningar som ska anslutas till distributionsnätet. Distributionsnätsinnehavaren ska meddela abonnenten under vilka förutsättningar anslutningen kan göras.

Distributionsnätsinnehavaren och abonnenten ska i anslutningsavtalet komma överens om när anslutningen levereras.

71 §

Ingående av naturgasnätsavtal

Naturgasnätsavtal kan ingås muntligen eller skriftligen. Avtalet ska ingås skriftligen om en avtalspart kräver detta.

Ett naturgasnätsavtal kan ingås när det anslutningsavtal som gäller naturgasdriftsstället i fråga är i kraft.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

En förutsättning för att distribution av naturgas ska kunna inledas är utöver naturgasnätssavtal och anslutningsavtal dessutom ett gällande naturgasförsäljningsavtal med en detaljförsäljare som ansvarar för den öppna naturgasleveransen.

72 §

Ingående av naturgasförsäljningsavtal

Naturgasförsäljningsavtal kan ingås muntligen eller skriftligen. Avtalet ska ingås skriftligen om en avtalspart kräver detta.

Slutförbrukare som omfattas av detaljförsäljarens leveransskyldighet har rätt att ingå ett sådant avtal med detaljförsäljaren som utöver naturgasleverans omfattar den service som ingår i naturgasdistributionen.

En förutsättning för att leverans av naturgas ska kunna inledas är utöver ett anslutningsavtal dessutom ett gällande naturgasnätssavtal.

73 §

Bekräftelse

Om ett naturgasnätssavtal eller naturgasförsäljningsavtal inte har ingåtts skriftligen, ska distributionsnätssinnehavaren eller detaljförsäljaren till slutförbrukaren sända uppgifter om det avtal som har ingåtts samt om de priser och övriga villkor som ska tillämpas på det (bekräftelse). Bekräftelsen ska sändas utan dröjsmål och senast två veckor från den tidpunkt då avtalet ingicks.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på avtal som omfattas av tillämpningsområdet för 6 kap. i konsumentskyddslagen.

74 §

Avtalets varaktighet och upphörande

Anslutningsavtal, naturgasnätssavtal och naturgasförsäljningsavtal som är i kraft tills vidare upphör till följd av hävning eller uppsägning. Avtal som är i kraft en viss tid upphör när tiden har löpt ut. Abonnenter eller slutförbrukare som är konsumenter får dock säga upp också anslutnings- och naturgasnätssavtal som är i kraft en viss tid på samma sätt som avtal som är i kraft tills vidare.

Naturgasnätssavtal och naturgasförsäljningsavtal som är i kraft tills vidare upphör att gälla utan särskilda åtgärder när det anslutningsavtal som gäller naturgasdriftsstället i fråga upphör att gälla.

75 §

Uppsägning och hävning av anslutningsavtal för naturgas

Distributionsnätssinnehavaren har inte rätt att säga upp ett anslutningsavtal. Abonnenten kan säga upp anslutningsavtalet om det naturgasförsäljningsavtal och naturgasnätssavtal som gäller

Betänkande EkUB 11/2017 rd

naturgasdriftsstället i fråga inte är i kraft. Distributionsnätsinnehavaren ska kontrollera om naturgasförsäljningsavtalet och naturgasnätsavtalet är i kraft när anslutningsavtalet sägs upp.

Uppsägningstiden får inte vara längre än en månad. Om abonnemangsinnehavaren är en konsument får uppsägningstiden inte vara längre än två veckor.

Distributionsnätsinnehavaren kan trots uppsägningen hålla de rättigheter som gäller distributionsrörnät som byggts för andra fastigheter i kraft enligt vad som avtalats om dem.

Distributionsnätsinnehavaren har rätt att häva ett anslutningsavtal, om abonnenten väsentligt har brutit mot sina förpliktelser enligt avtalet och avtalsbrottet inte har åtgärdats inom en skälig tid som distributionsnätsinnehavaren har meddelat skriftligen eller om en abonnent som inte är konsument har försatts i konkurs. Avvikelse från bestämmelserna i denna paragraf får inte göras genom avtal.

76 §

Uppsägning av naturgasnätsavtal

Distributionsnätsinnehavare får inte säga upp naturgasnätsavtal som ingåtts med konsumenter. Andra naturgasnätsavtal får distributionsnätsinnehavare säga upp endast om det ur innehavarens synvinkel är oskäligt att hålla avtalet i kraft till följd av en ändring i lagstiftningen eller en väsentlig förändring i förhållandena.

Uppsägningstiden för ett naturgasnätsavtal är två veckor för slutförbrukaren och tre månader för distributionsnätsinnehavaren.

Efter att distributionsnätsinnehavaren har meddelat om ändringar i avtalsvillkoren eller priserna har konsumenten rätt att säga upp naturgasnätsavtalet innan ändringarna träder i kraft. Konsumenten ska då skicka uppsägningsanmälan till distributionsnätsinnehavaren senast sju dagar innan ändringarna träder i kraft.

Avvikelse från bestämmelserna i denna paragraf får inte genom avtal göras till nackdel för slutförbrukaren.

77 §

Uppsägning av naturgasförsäljningsavtal

En detaljförsäljare får inte säga upp ett naturgasförsäljningsavtal med en konsument som omfattas av detaljförsäljarens leveransskyldighet. Andra naturgasförsäljningsavtal som omfattas av detaljförsäljarens leveransskyldighet får detaljförsäljaren säga upp endast om det ur försäljarens synvinkel är oskäligt att hålla avtalet i kraft till följd av en ändring i lagstiftningen eller en väsentlig förändring i förhållandena.

Uppsägningstiden för ett naturgasförsäljningsavtal är två veckor för slutförbrukaren och tre månader för detaljförsäljaren. Uppsägningstiden för ett avtal som inte omfattas av detaljförsäljarens leveransskyldighet är två veckor för detaljförsäljaren.

En konsument som har ingått ett naturgasförsäljningsavtal för en viss tid som är längre än två år får efter två år säga upp avtalet på samma sätt som ett avtal som är i kraft tills vidare. En slutförbrukare får säga upp ett naturgasförsäljningsavtal som ingåtts för en viss tid på samma sätt som ett avtal som är i kraft tills vidare när han eller hon flyttar bort från naturgasdriftsstället. (Nytt)

Betänkande EkUB 11/2017 rd

Avvikelse från bestämmelserna i denna paragraf får inte göras genom avtal till nackdel för en konsument eller en slutförbrukare som omfattas av detaljförsäljarens leveransskyldighet.

78 §

Ändring av villkoren i ett anslutningsavtal för naturgas, naturgasnätsavtal eller naturgasförsäljningsavtal

Distributionsnätsinnehavaren får ändra de priser och övriga avtalsvillkor som anges i anslutningsavtalet och naturgasnätsavtalet samt detaljförsäljaren de som anges i naturgasförsäljningsavtalet endast

1) på en grund som har specificerats i avtalet, förutsatt att innehållet i avtalet inte ändras i väsentlig mån,

2) om ändringen baserar sig på en ändring av lagstiftningen eller på ett myndighetsbeslut som distributionsnätsinnehavaren eller detaljförsäljaren inte har kunnat beakta då avtalet ingicks, eller

3) om det finns särskilda skäl till ändringen till följd av en väsentlig förändring i förhållandena, översyn av föråldrade avtals- eller prissättningsarrangemang eller åtgärder som behövs för energisparandet.

Detaljförsäljaren får dock inte på den grund som anges i 1 mom. 1 eller 3 punkten ändra ett naturgasförsäljningsavtal som är i kraft viss tid.

Distributionsnätsinnehavaren och detaljförsäljaren har dessutom rätt att göra sådana små ändringar i avtalsvillkoren som inte påverkar det centrala innehållet i avtalet.

Om distributionsnätsinnehavarens verksamhetsområde förändras, har distributionsnätsinnehavaren rätt att ändra avgifterna på naturgasdistributionen för att kunna genomföra en sådan enhetlig prissättning som avses i 36 §.

Distributionsnätsinnehavaren och detaljförsäljaren ska sända sin avtalspart ett meddelande om hur och från vilken tidpunkt priserna eller andra avtalsvillkor ändras och vad som ligger till grund för ändringen. I meddelandet ska det nämnas huruvida avtalsparten har rätt att säga upp avtalet. Om grunden är något annat än en ändring av lagstiftningen eller ett myndighetsbeslut, får ändringen träda i kraft tidigast 30 dagar efter det att meddelandet sändes.

79 §

Avbrott i naturgasdistributionen av skäl som beror på detaljförsäljaren

Distributionsnätsinnehavaren får inte avbryta naturgasdistributionen av ett skäl som beror på detaljförsäljaren innan distributionsnätsinnehavaren har meddelat slutförbrukaren att naturgasdistributionen kommer att avbrytas och orsaken till detta. Distributionsnätsinnehavaren ska se till att naturgas levereras till en konsument under minst tre veckor efter att meddelandet har sänts.

Distributionsnätsinnehavaren får inte avbryta naturgasleveransen till en slutförbrukare som omfattas av detaljförsäljarens leveransskyldighet innan Energimyndigheten med stöd av 44 § 4 mom. har utsett en ny detaljförsäljare.

Slutförbrukaren ska ersätta distributionsnätsinnehavaren för de skäligena kostnader som orsakats av naturgasleverans enligt denna paragraf. Om slutförbrukaren och distributionsnätsinnehavaren inte kommer överens om ersättningen ska Energimyndigheten bestämma ersättningens storlek.

Avvikelse från bestämmelserna i denna paragraf får inte göras genom avtal till nackdel för slutförbrukaren.

80 §

Avbrott i distributionen eller leveransen av naturgas av skäl som beror på slutförbrukaren

Distributionen eller leveransen av naturgas kan avbrytas om slutförbrukaren trots anmärkning har försummat att betala avgifterna till distributionsnätinnehavaren eller detaljförsäljaren eller annars väsentligt har brutit mot villkoren i avtalet. Innan distributionen eller leveransen av naturgas avbryts ska en skriftlig anmärkning om betalningsförsummelsen eller något annat avtalsbrott sändas till slutförbrukaren och därefter tidigast två veckor efter att anmärkningen har sänts en separat varning om att distributionen eller leveransen kommer att avbrytas. I en varning som sänds till en konsument ska det nämnas hur konsumenten ska gå till väga för att kunna åberopa de rättigheter som nämns i denna paragraf och också ges anvisningar om hur konsumenten kan reda ut ärendet och finna alternativa betalningssätt. Distributionen och leveransen av naturgas får avbrytas tidigast fem veckor efter det att avgiften har förfallit till betalning eller något annat avtalsbrott första gången har meddelats slutförbrukaren och avtalsbrottet inte har avhjälpits i tid före den tidpunkt då distributionen eller leveransen enligt varningen kommer att avbrytas.

Om försummelsen av betalningen har berott på betalningssvårigheter som konsumenten har råkat i till följd av en svår sjukdom, arbetslöshet eller någon annan särskild omständighet, huvudsakligen utan att själv vara orsak till den, får distributionen eller leveransen av naturgas avbrytas tidigast 60 dagar efter den dag då avgiften förföll till betalning.

Leveransen eller distributionen av naturgas till en byggnad som används som stadigvarande bostad eller till en del av en sådan, där uppvärmningen är beroende av naturgas, får dock inte avbrytas trots obetalda avgifter under tiden från ingången av oktober till utgången av april innan 120 dagar har förflutit från förfallodagen för den obetalda avgiften. Avvikelse från bestämmelserna i detta moment får inte göras genom avtal till nackdel för slutförbrukaren.

81 §

Rätt att hålla inne betalning på grund av dröjsmål

Om en anslutning till följd av dröjsmål hos distributionsnätinnehavaren inte har kopplats vid den tidpunkt när anslutningsavgiften eller en del av den enligt avtalet ska betalas, har abonnenten rätt att hålla inne betalningen tills anslutningen har kopplats. Sedan anslutningen har kopplats har abonnenten rätt att hålla inne en sådan del av avgiften som behövs som säkerhet för ersättningsanspråk som grundar sig på dröjsmålet.

Om distributionen eller leveransen av naturgas på grund av distributionsnätinnehavarens eller detaljförsäljarens dröjsmål inte har inletts vid avtalad tidpunkt, är slutförbrukaren först från det att distributionen eller leveransen har inletts skyldig att betala de avgifter som baserar sig på avtalet. Sedan distributionen eller leveransen av naturgas har inletts har slutförbrukaren rätt att hålla inne en sådan del av avgiften som behövs som säkerhet för ersättningsanspråk som grundar sig på dröjsmålet.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

82 §

Standardsättning för dröjsmål vid koppling av en anslutning

Om kopplingen av en anslutning i distributionsnätet fördröjs har abonnenten rätt till en standardsättning. Den uppgår till 5 procent av anslutningsavgiften för den första och den andra påbörjade dröjsmålsveckan och därefter till 10 procent av anslutningsavgiften för varje påbörjad dröjsmålsvecka. Standardsättningens maximibelopp är 30 procent av anslutningsavgiften, dock högst 3 000 euro. Maximibeloppet får justeras genom förordning av statsrådet så att det motsvarar förändringen i penningvärdet. När standardsättningen beräknas används som grund de avgifter som distributionsnätsinnehavaren allmänt tar ut för anslutning utan sådana höjningar som beror på specialförhållanden.

Abonnenten har dock oberoende av denna paragraf med stöd av 83 § rätt att få en ersättning som överskrider standardsättningen för den skada som abonnenten har lidit.

Om distributionsnätsinnehavarens prestation drabbas av ett sådant hinder som avses i 83 § 1 och 2 mom., är distributionsnätsinnehavaren inte skyldig att betala standardsättning.

83 §

Skadestånd på grund av dröjsmål

Abonnenter och slutförbrukare har rätt till ersättning för en skada som de lider till följd av dröjsmål, om inte den distributionsnätsinnehavare eller detaljförsäljare som är avtalspart visar att dröjsmålet beror på ett hinder utanför innehavarens eller försäljarens kontroll som denna skäligen inte kunde förväntas ha beaktat när avtalet ingicks och vars följder innehavaren eller försäljaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om dröjsmålet beror på någon som distributionsnätsinnehavaren eller detaljförsäljaren har anlitat för att fullgöra avtalet, är distributionsnätsinnehavaren eller detaljförsäljaren fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som anlitats skulle vara fri från ansvar enligt 1 mom.

Distributionsnätsinnehavarens och detaljförsäljarens skyldighet att ersätta indirekt skada gäller endast om dröjsmålet eller skadan beror på vårdslöshet från innehavarens eller försäljarens sida. Som indirekt skada anses

- 1) sådan förlust av inkomst som abonnenten eller slutförbrukaren lider på grund av dröjsmål eller åtgärder som föranleds av detta,
- 2) skada som beror på en förpliktelse som grundar sig på något annat avtal,
- 3) sådan väsentlig förlust av bruksnyttan av ett ställe där naturgas används som inte medför direkt ekonomisk skada samt annan därmed jämförbar väsentlig olägenhet,
- 4) annan skada som är svår att förutse och som kan jämföras med skador enligt 1—3 punkten.

84 §

Fel

Ett fel i naturgasdistributionen och den övriga nättjänsten samt naturgasleveransen anses ha uppkommit, om kvaliteten på naturgasen eller leveranssättet inte stämmer överens med vad som kan anses avtalat eller om faktureringen av konsumenten är felaktig eller försenad. Något fel i na-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

turgasleveransen anses dock inte ha uppkommit trots en felaktighet eller försening i detaljförsäljarens fakturering, om detaljförsäljaren kan påvisa att felaktigheten eller förseningen berott på sådana omständigheter utanför detaljförsäljarens kontroll vars följer försäljaren inte skäligen skulle ha kunnat undvika eller förhindra. Om det inte har avtalats om naturgas av högre kvalitet anses ett fel i naturgasdistributionen och den övriga nättjänsten samt naturgasleveransen ha uppkommit, om naturgasen till sin kvalitet inte motsvarar de europeiska standarder som allmänt ska följas i Finland eller om distributionen eller leveransen kontinuerligt eller upprepade gånger är avbruten och avbrottet inte kan anses ringa med beaktande av skälen till och förhållandena under avbrottet.

85 §

Prisavdrag på grund av fel

Slutförbrukare har till följd av ett fel rätt till ett prisavdrag som motsvarar felet. Om felet beror på ett avbrott i naturgasdistributionen, utgör prisavdraget en sådan andel av den årliga distributionsavgiften som motsvarar minst två veckor.

86 §

Skadestånd på grund av fel

Slutförbrukare har rätt till ersättning för den skada som de lider till följd av ett fel. Distributionsnätsinnehavare eller detaljförsäljare är då skyldiga att ersätta en indirekt skada enligt 83 § 3 mom. endast om felet eller skadan beror på vårdslöshet från deras sida.

87 §

Ansvariga aktörer

Slutförbrukare har alltid rätt att hos distributionsnätsinnehavaren framställa krav som grundar sig på ett fel med undantag av krav som beror på felaktig eller försenad faktura från detaljförsäljaren. Kravet ska framställas inom skälig tid från det att slutförbrukaren upptäckte eller borde ha upptäckt felet och hade de uppgifter om distributionsnätsinnehavaren som behövs för att framställa kravet.

Distributionsnätsinnehavaren svarar för ett fel gentemot en konsument, om inte distributionsnätsinnehavaren inom skälig tid från att ha fått kännedom om kravet meddelar konsumenten vilken detaljförsäljare som är ansvarig för felet och som åtar sig att svara för det skadestånd eller det prisavdrag som blir följden av felet.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

AVDELNING VII

Tillsyn och påföljder

15 kap.

Styrning och tillsyn

88 §

Tillsynsmyndigheter och deras uppgifter

Den allmänna ledningen och övervakningen av verkställigheten av lagen hör till arbets- och näringsministeriet.

Energimyndigheten har till uppgift att övervaka efterlevnaden av denna lag och tillståndsbeslut som meddelats med stöd av denna lag. Särskilda bestämmelser om tillsyn finns i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

Konsumentombudsmannen ska övervaka att de avtalsvillkor som avses i 14 kap. är lagenliga med tanke på konsumentskyddet.

16 kap.

Påföljder

89 §

Bestämmelser om skadeståndsskyldighet

Den som genom ett förfarande som står i strid med vad som i 15 § föreskrivs om anslutnings-skyldighet, i 16 § om överföringsskyldighet, i 44 § 1 eller 4 mom. om detaljförsäljarens leverans-skyldighet eller i 80 § om avbrott i distributionen eller leveransen av naturgas av skäl som beror på slutförbrukaren, orsakar någon annan skada är skyldig att ersätta skadan.

Skadeståndslagen (412/1974) tillämpas inte på skador som orsakats någon annan genom ett förfarande som står i strid med bestämmelsen om skyldighet att utveckla nätet enligt 14 §.

90 §

Olovligt utövande av naturgasnätverksamhet

Den som utövar naturgasnätverksamhet utan tillstånd enligt 2 kap. eller bygger ett naturgas-rör utan projekttillstånd enligt 12 § ska för olovligt utövande av naturgasnätverksamhet dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i någon annan lag.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

91 §

Brott mot sekretess

Bestämmelser om straff för brott mot sekretess och förbud mot utnyttjande enligt 59 § finns i 38 kap. 1 och 2 § i strafflagen (39/1889).

AVDELNING VIII

Särskilda bestämmelser

17 kap.

Särskilda bestämmelser

92 §

Kommunens rätt att bedriva naturgasaffärsverksamhet

Kommuner får bedriva naturgasaffärsverksamhet inom och utanför kommunen.

93 §

Undantag från vissa skyldigheter för ny infrastruktur

Energimyndigheten kan på ansökan för viss tid befria nätinnehavare, innehavare av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas och innehavare av lagringsanläggningar från överföringsskyldigheten enligt 16 §, nyttjanderättsförfarandet enligt 51 eller 55 § samt från det förfarande för fastställande av villkor, metoder och tariffer som avses i 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden, om sökanden gör en investering som gäller

- 1) sammanlänkande rörsystem mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen,
- 2) byggande av en anläggning för behandling av kondenserad naturgas eller byggande av en lagringsanläggning, eller

- 3) betydande kapacitetsutbyggnader i fråga om rörsystem och anläggningar enligt 1 och 2 punkt samt sådana ändringar av dem som möjliggör utveckling av nya källor för naturgasförsörjning.

Befrielsen kan gälla den nya infrastrukturens kapacitet eller den befintliga infrastrukturens kapacitet, om denna har ökat väsentligt. Befrielsen kan gälla också en del av kapaciteten. Beslutet om befrielse ska offentliggöras.

En förutsättning för att befrielse ska kunna beviljas är att

- 1) investeringen ökar konkurrensen i fråga om naturgasleveranserna och förbättrar leveranssäkerheten,

Betänkande EkUB 11/2017 rd

2) investeringen på grund av risker som är förknippade med den inte skulle genomföras utan befrielse,

3) den som söker befrielse och som ska genomföra en investering inte är innehavare av naturgasnät, innehavare av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas eller innehavare av lagringsanläggningar som är kopplad till föremålet för investeringen,

4) den som använder investeringen står för kostnaderna för den, samt

5) befrielsen inte hämmar konkurrensen på naturgasmarknaden, en effektiv verksamhet på den inre naturgasmarknaden eller en effektiv verksamhet inom de naturgasnät, behandlingsanläggningar eller lagringsanläggningar för kondenserad naturgas till vilka föremålet för investeringen är kopplat.

Beslutet får innehålla villkor som gäller befrielsens varaktighet och villkor som gäller icke-diskriminerande rätt till den nya infrastrukturen. När beslut om sådana villkor fattas ska hänsyn särskilt tas till den ytterligare kapacitet som ska byggas eller förändringen av den befintliga kapaciteten samt till projektets tidsplan och till förhållandena i Finland.

Innan Energimyndigheten beviljar en befrielse ska den besluta om vilka regler och system som ska gälla för förvaltning och tilldelning av den nya infrastrukturens kapacitet. Enligt reglerna ska alla potentiella användare av infrastrukturen erbjudas att meddela sitt intresse för att teckna avtal om viss kapacitet innan tilldelningen av kapacitet i den nya infrastrukturen sker, även för eget bruk. Energimyndigheten ska kräva att reglerna för hantering av överbelastning också innebär en skyldighet att erbjuda outnyttjad kapacitet på marknaden, och att användare av infrastrukturen ges rätt att handla med sin avtalade kapacitet på andrahandsmarknaden. Energimyndigheten ska beakta resultaten av kapacitetstilldelningen när den bedömer om kriterierna för befrielse är uppfyllda. Beslut om regler och förfaranden ska offentliggöras.

När Energimyndigheten har tagit emot en ansökan om befrielse enligt denna paragraf eller meddelat sitt beslut i ett sådant ärende ska myndigheten iakttä förfarandet enligt artikel 36.4, 36.8 och 36.9 i naturgasmarknadsdirektivet.

94 §

Befrielse från tillhandahållande av tjänster till följd av ett take-or-pay-åtagande

Energimyndigheten kan i enskilda fall bevilja naturgasföretag ett tillfälligt tillstånd att vägra tillhandahålla en överföringstjänst, distributionstjänst eller nyttjanderätt till behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas, om naturgasföretaget anser sig drabbas av allvarliga ekonomiska eller finansiella svårigheter till följd av ett take-or-pay-åtagande som sammanhänger med ett långfristigt anskaffningsavtal om naturgas. Undantagslov ska sökas innan tillhandahållande av en tjänst vägras.

Energimyndigheten ska pröva undantagslovet med särskild hänsyn till följande synpunkter och grunder:

1) det allmänna målet att uppnå en konkurrensutsatt naturgasmarknad, de effekter ett undantag skulle få på den korrekta tillämpningen av naturgasmarknadsdirektivet avseende en väl fungerande naturgasmarknad samt konkurrensläget på marknaden,

2) hur allvarliga ekonomiska och finansiella svårigheter naturgasföretagen och kunderna råkar ut för,

Betänkande EkUB 11/2017 rd

3) tidpunkten för undertecknande av och villkoren i ett take-or-pay-avtal och i vilken utsträckning förändringar på marknaden beaktas i avtalet samt i vilken mån sökanden rimligen kunde ha förutsett att allvarliga problem skulle kunna uppstå till följd av avtalet,

4) åtgärderna för att lösa problemet,

5) i hur hög grad sökandens naturgasnät eller behandlingsanläggning för kondenserad naturgas är anslutet till andra naturgasnät eller behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas och i vilken mån dessa är driftskompatibla samt behovet av att säkerställa leveranssäkerheten i fråga om naturgas och att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster.

Sökanden anses inte ha sådana allvarliga problem som avses i 1 mom. åtminstone om

1) försäljningen av naturgas inte sjunker under minimiköpgarantierna enligt take-or-pay-avtal,

2) avtalet kan anpassas,

3) sökanden kan finna alternativa försäljningskanaler.

Om sökanden beviljas befrielse enligt denna paragraf ska Energimyndigheten iaktta det förfarande som föreskrivs i artikel 48.2 i naturgasmarknadsdirektivet.

95 §

Lämnande av information till ministeriet

Arbets- och näringsministeriet har rätt att av

1) partiförsäljaren få de avtal som gäller import och export av naturgas samt information om dessa,

2) överföringsnätinnehavaren få de avtal som gäller överföringstjänster i överföringsrör som överskrider riksgränsen samt information om dessa.

Den information som avses i 1 mom. ska lämnas i den form som ministeriet anger.

96 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i Energimyndighetens beslut som gäller efterlevnaden av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller av beslut som Energimyndigheten meddelat med stöd av denna lag finns i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

Beslut som Energimyndigheten meddelat med stöd av 24, 36, 66, 79, 93 och 94 § och Energimyndighetens beslut om att avvisa ett ärende som avses i ovannämnda paragrafer får överklagas genom besvär hos marknadsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Bestämmelser om behandlingen av ärenden vid marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013).

Ändring i andra beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av denna lag än sådana som avses ovan i denna paragraf får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Beslut som arbets- och näringsministeriet har meddelat med stöd av 12 § samt beslut av förvaltningsdomstolen eller marknadsdomstolen får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstill-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

stånd enligt 13 § i förvaltningsprocesslagen. Marknadsdomstolens beslut ska trots besvär iakttas, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Energimyndigheten har rätt att genom besvär söka ändring i ett sådant beslut av fullföljdsdomstolen genom vilket fullföljdsdomstolen har upphävt eller ändrat myndighetens beslut.

97 §

Verkställbarhet av Energimyndighetens beslut

Beslut av Energimyndigheten enligt 96 § 2 mom. ska iakttas trots att det överklagats, om inte myndigheten bestämmer något annat genom sitt beslut. Fullföljdsdomstolen har dessutom rätt att meddela föreskrifter om verkställigheten av beslut enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

18 kap.

Ikraftträdande

98 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 7 § om tilläggskrav för överföringsnätsinnehavare, 8 § om naturgasnätstillstånd för systemansvariga överföringsnätsinnehavare, 16 § om överföringskyldighet, 22 § om avgifter för inmatning och uttag av naturgas, 32 § om balansavräkning för naturgassystemet, 37 § om prissättning av måttjänster i distributionsnät och 48 § om slutförbrukarens möjlighet till naturgasleverans via distributionsnät träder dock i kraft först den 1 januari 2020.

Genom denna lag upphävs naturgasmarknadslagen (508/2000), nedan *den gamla lagen*. Den gamla lagens 2 kap. 3 och 3 a §, 3 kap. 2 b § och 6 kap. 3 § förblir dock i kraft till och med den 31 december 2019. De förordningar som utfärdats med stöd av den gamla lagen och de föreskrifter som Energimyndigheten meddelat med stöd av den förblir i kraft.

99 §

Övergångsbestämmelser om naturgasnätstillstånd

Överföringsnätsinnehavare som bedriver överföringsnätsverksamhet den 1 januari 2020 ska ge in sin ansökan om naturgasnätstillstånd till Energimyndigheten inom 30 dagar från det att ett beslut av Energimyndigheten om säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende som avses i artikel 3.2 i naturgasnätsförordningen har vunnit laga kraft.

Andra nätinnehavare än överföringsnätsinnehavare som avses i 1 mom. och som är verksamma när lagen träder i kraft och ansöker om naturgasnätstillstånd som avviker från ett tillstånd som beviljats med stöd av den gamla lagen, eller som med stöd av 6 kap. 1 § 2 mom. i den gamla lagen

Betänkande EkUB 11/2017 rd

har beviljats befrielse från naturgasnätstillstånd, ska skicka in sin tillståndsansökan enligt 2 kap. till Energimyndigheten senast den 31 januari 2018.

Naturgasnätstillstånd som beviljats distributionsnätsinnehavare med stöd av den gamla lagen förblir i kraft som ett naturgasnätstillstånd enligt denna lag, om inte distributionsnätsinnehavaren ansöker om ett naturgasnätstillstånd som avviker från det naturgasnätstillstånd som beviljats med stöd av den gamla lagen. Naturgasnätstillstånd som med stöd av den gamla lagen beviljats överföringsnätsinnehavare och distributionsnätsinnehavare som ansökt om nytt tillstånd eller en befrielse från naturgasnätstillstånd som beviljats naturgasföretag med stöd av 6 kap. 1 § 2 mom. i den gamla lagen är giltiga som naturgasnätstillstånd enligt denna lag till dess att Energimyndigheten har meddelat ett lagakraftvunnet beslut med anledning av en ny tillståndsansökan. Innan en ansökan om naturgasnätstillstånd avgörs kan Energimyndigheten för viss tid ändra villkoren i den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens gällande naturgasnätstillstånd på det sätt som förutsätts i denna lag.

100 §

Övergångsbestämmelser om överföring av naturgas

Överföringsnätsinnehavaren ska publicera sina avgifter enligt 22 § för inmatning och uttag av naturgas ur nätet senast den 30 april 2019.

101 §

Övergångsbestämmelse om utseende av innehavare av behandlingsanläggningar och lagringsanläggningar för kondenserad naturgas

Beslut om utseende av innehavare av behandlingsanläggningar eller lagringsanläggningar för kondenserad naturgas som är verksamma när lagen träder i kraft och som meddelats med stöd av 6 kap. 8 § i den gamla lagen förblir i kraft.

102 §

Övergångsbestämmelser om naturgasavtal

Denna lag tillämpas också på anslutnings-, naturgasnäts- och naturgasförsäljningsavtal som ingåtts innan lagen trädde i kraft. På avtal om återbetalning av anslutningsavgiften eller överlåtande av säkerheter som ingåtts innan lagen trädde i kraft tillämpas dock de avtalsvillkor som tillämpades innan lagen trädde i kraft.

103 §

Övergångsbestämmelser om ändringssökande

Vid sökande av ändring i förvaltningsbeslut som fattats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

104 §

Tillämpning av naturgasnätsförordningen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den

Naturgasnätsförordningen och kommissionens förordningar och beslut om riktlinjer som antagits med stöd av den tillämpas på överföringsnät för naturgas i Finland från och med den 1 januari 2020.

2.

Lag

om åtskillnad av innehavare av överföringsnät för naturgas

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på innehavare av överföringsnät för naturgas som äger eller innehar överföringsnät för naturgas i Finland.

Med naturgas jämställs i denna lag kondenserad naturgas samt gas från förnybara energikällor och annan gas som matats in i naturgasnätet.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *överföringsnät för naturgas* rörsystem för naturgas där naturgas överförs i huvudsak genom högtryck, dock inte den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas,

Betänkande EkUB 11/2017 rd

2) *överföringsnätsinnehavare* näringsidkare som bedriver överföringsverksamhet och som ansvarar för drift, underhåll och utvecklande av överföringsnätet inom sitt verksamhetsområde och dess sammanlänknings till andra nät och för säkerställande av att nätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gastransporter,

3) *överföringsnätsverksamhet* affärsverksamhet där verksamhetsidkaren mot vederlag överför naturgas i överföringsnätet för naturgas samt producerar och tillhandahåller andra på överföringsnätet baserade tjänster som ålagts nätinnehavaren enligt naturgasmarknadslagen (/) eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den till dem som behöver sådana tjänster,

4) *vertikalt integrerat företag* ett naturgasföretag eller en grupp av naturgasföretag i vilket samma person eller personer har rätt att direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande och där företaget eller företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring, distribution, kondensering eller lagring av naturgas och minst ett av områdena produktion eller leverans av naturgas,

5) *bestämmande inflytande* rättigheter samt avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande i ett företag, i synnerhet genom

- a) äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,
- b) rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och omröstningar eller beslut i dessa,

6) *ministeriet* arbets- och näringsministeriet.

3 §

Åtskillnad av överföringsnätsverksamhet

Verksamhet som hänför sig till överföringsnät för naturgas ska åtskiljas från produktion och leverans av naturgas eller el i enlighet med kraven i denna lag. Överföringsnätsinnehavare ska äga de överföringsnät i vilka de bedriver överföringsnätsverksamhet.

4 §

Oberoende för överföringsnätsinnehavare

I fråga om sin organisation och sitt beslutsfattande ska överföringsnätsinnehavaren säkerställa

- 1) att samma person eller personer inte har rätt att
 - a) direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande i ett företag som producerar eller levererar naturgas eller el och direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande i förhållande till överföringsnätsinnehavare eller överföringsnät eller direkt eller indirekt utöva rättigheter enligt 3 mom. i förhållande till överföringsnätsinnehavare eller överföringsnät, eller att
 - b) direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande i förhållande till överföringsnätsinnehavare eller överföringsnät och direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande i ett företag som producerar eller levererar naturgas eller el eller direkt eller indirekt utöva rättigheter enligt 3 mom. i förhållande till ett företag som producerar eller levererar naturgas eller el,
- 2) att samma person eller personer inte får utse ledamöter i överföringsnätsinnehavarens förvaltningsråd, styrelse eller organ som enligt lag företräder överföringsnätsinnehavaren och inte har rätt att direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande i ett företag som producerar eller le-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

vererar naturgas eller direkt eller indirekt utöva rättigheter enligt 3 mom. i förhållande till ett företag som producerar eller levererar naturgas,

3) att samma person inte är ledamot i förvaltningsrådet, styrelsen eller ett organ som enligt lag företräder företaget både i överföringsnätsinnehavaren och i ett företag som producerar eller levererar naturgas.

Om säkerställande av oberoende har begärts av en överföringsnätsinnehavare som har ingått i ett vertikalt integrerat företag ska denna utöver kraven enligt 1 mom. också uppvisa dokumentation på att

1) kommersiellt känslig information som överföringsnätsinnehavare som har ingått i det vertikalt integrerade företaget eller anställda hos denna har innehaft inte har överförts till företag som producerar eller levererar naturgas,

2) anställda som i det vertikalt integrerade företaget utfört uppgifter som hör till överföringsnätsinnehavaren inte har överförts till företag som producerar eller levererar naturgas.

De rättigheter som avses ovan i 1 mom. 1 och 2 punkten är

1) rätten att rösta,

2) befogenheten att utse ledamöter i förvaltningsrådet eller styrelsen eller i ett organ som enligt lag företräder företaget,

3) ägande av en majoritetsandel.

Om den person som avses i 1 mom. är staten eller ett annat offentligt organ, ska två separata offentliga organ som utövar bestämmande inflytande, dels i en överföringsnätsinnehavare eller över ett överföringsnät och dels i ett företag som producerar eller levererar naturgas eller el, inte betraktas som samma person vid tillämpningen av 1 mom.

2 kap.

Säkerställande av oberoende

5 §

Säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende

Överföringsnätsinnehavarens oberoende säkerställs med iakttagande av bestämmelserna i denna paragraf och i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005, nedan naturgasnätetsförordningen.

Överföringsnätsinnehavaren ska till Energimyndigheten anmäla alla planerade affärstransaktioner och andra åtgärder som inverkar på dess organisation eller beslutsfattande och som kan komma att kräva en omprövning av huruvida transaktionerna och åtgärderna uppfyller kraven enligt 3 och 4 §.

Energimyndigheten ska inleda förfarandet för säkerställande

1) när överföringsnätsinnehavaren gör en anmälan enligt 2 mom.,

2) på eget initiativ när myndigheten får vetskap om att en planerad ändring i överföringsnätets ägande eller överföringsnätsinnehavarens organisation eller beslutsfattande kan ha sådana verkningar som står i strid med 3 eller 4 § eller när myndigheten har anledning att misstänka att sådana verkningar kan ha förekommit,

Betänkande EkUB 11/2017 rd

3) efter en motiverad begäran från Europeiska kommissionen.

Energimyndigheten ska fatta ett interimistiskt beslut i ett ärende som gäller säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende inom fyra månader från det att överföringsnätsinnehavarens anmälan eller kommissionens begäran anlände. Ett interimistiskt beslut anses ha fattats, om Energimyndigheten inte har meddelat beslut inom denna tid. Energimyndigheten ska utan dröjsmål meddela kommissionen om det interimistiska beslutet så att säkerställandet av oberoende kan slutföras så som det föreskrivs i artikel 3 i naturgasnätförordningen. Tillsammans med anmälan ska Energimyndigheten lämna kommissionen sådana uppgifter som är av betydelse för behandlingen av ärendet. I ett interimistiskt beslut får ändring inte sökas separat.

6 §

Skyldighet att informera om ägare från tredjeländer

Överföringsnätsinnehavaren ska underrätta naturgasmarknadsmyndigheten om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får bestämmande inflytande över naturgasöverföringsnätet eller överföringsnätsinnehavaren.

Energimyndigheten ska utan dröjsmål meddela ministeriet och kommissionen, om

1) säkerställande av en överföringsnätsinnehavares oberoende begärs av överföringsnätets ägare eller innehavare som en person eller personer från tredjeländer har bestämmande inflytande över,

2) Energimyndigheten annars fått kännedom om omständigheter som skulle leda till att en person eller personer från tredjeländer får bestämmande inflytande över ett överföringsnät eller en överföringsnätsinnehavare.

7 §

Säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende när det gäller ägande som härstammar från tredjeländer

Överföringsnätsinnehavarens oberoende ska i situationer som avses i 6 § säkerställas i enlighet med förfarandet i denna paragraf.

Energimyndigheten ska fatta ett interimistiskt beslut inom fyra månader från det att en överföringsnätsinnehavares anmälan enligt 6 § gavs in till myndigheten. I ett interimistiskt beslut får ändring inte sökas separat. Energimyndigheten ska utan dröjsmål meddela ministeriet och kommissionen om det interimistiska beslutet samt av ministeriet begära ett yttrande enligt 8 § och av kommissionen ett yttrande om huruvida överföringsnätsinnehavaren uppfyller kraven enligt artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG. Tillsammans med anmälan ska Energimyndigheten lämna ministeriet och kommissionen sådana uppgifter som är av betydelse för behandlingen av ärendet.

Energimyndigheten ska fatta sitt slutliga beslut om säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende inom två månader från utgången av den frist som reserverats för kommissionens yttranden enligt 2 mom. och 8 §. När Energimyndigheten fattar sitt slutliga beslut ska det beakta kommissionens yttrande så noggrant som möjligt. Om kommissionen inte har lämnat något ytt-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

rande inom den föreskrivna fristen, betraktas den inte ha några invändningar mot Energimyndighetens interimistiska beslut.

Energimyndigheten ska fatta ett negativt beslut i ett ärende som gäller säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende, om

- 1) det inte har påvisats att överföringsnätsinnehavaren uppfyller kraven enligt 3 och 4 §, eller
- 2) ministeriet i sitt yttrande har konstaterat att det inte har visats för ministeriet att beviljande av säkerställande inte äventyrar energileveranssäkerheten nationellt eller inom Europeiska unionen.

Energimyndigheten ska foga ministeriets och kommissionens yttranden till sitt slutliga beslut.

8 §

Ministeriets yttrande om leveranssäkerhet

Ministeriet ska lämna Energimyndigheten ett yttrande om huruvida beviljande av säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende i en sådan situation som avses i 6 § äventyrar energileveranssäkerheten nationellt eller inom Europeiska unionen. Yttrandet ska lämnas till Energimyndigheten så att myndigheten har tillräckligt med tid för att behandla yttrandet. Vid prövningen av ärendet ska ministeriet beakta

1) de rättigheter och skyldigheter enligt internationell rätt som Europeiska unionen har gentemot det tredjeland som saken gäller, också enligt sådana avtal med ett eller flera tredjeländer som Europeiska unionen är part i och som rör energileveranssäkerhet,

2) de rättigheter och skyldigheter som Finland har gentemot det tredjeland som saken gäller, enligt avtal som Finland ingått med det tredjelandet förutsatt att avtalen överensstämmer med Europeiska unionens lagstiftning,

3) andra specifika omständigheter och förhållanden som gäller fallet och det berörda tredjelandet.

Ministeriet ska för sitt yttrande begära ett yttrande av kommissionen om huruvida säkerställandet äventyrar energileveranssäkerheten inom Europeiska unionen. I sitt eget yttrande ska ministeriet beakta kommissionens yttrande så noggrant som möjligt. Ministeriet kan avvika från kommissionens yttrande, om beviljande av säkerställande äventyrar energileveranssäkerheten i Finland eller någon annan medlemsstat i Europeiska unionen.

I ministeriets yttrande får ändring inte sökas separat.

9 §

Anmälan om naturgasnätstillstånd som innehåller säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende

Energimyndigheten ska meddela kommissionen när den har beviljat ett naturgasnätstillstånd enligt 4 § i naturgasmarknadslagen (/) för en överföringsnätsinnehavare vars oberoende har säkerställts i enlighet med artikel 3 i naturgasnätsförordningen. Beslutet om att tillstånd beviljats ska då publiceras i Europeiska unionens officiella tidning.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

10 §

Genomförande av en affärstransaktion

En överföringsnätsinnehavare eller parterna får inte påbörja affärstransaktioner eller vidta åtgärder enligt 5 § 2 mom. eller 6 § 1 mom. innan överföringsnätsinnehavarens oberoende har säkerställts för affärstransaktionen eller åtgärden i fråga, om inte något annat föreskrivs nedan eller bestäms vid behandlingen av ärendet.

Det som föreskrivs i 1 mom. hindrar inte att en inlösenkyldighet eller inlösenrätt enligt 18 kap. 1 § 1 mom. i aktiebolagslagen (624/2006) fullgörs eller utövas eller att tillstånd för en fusion enligt 16 kap. i den lagen beviljas. Fusionen får dock inte registreras innan överföringsnätsinnehavarens oberoende har säkerställts med avseende på fusionen.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte på beslut som gäller utnämning av ledamöter i överföringsnätsinnehavarens förvaltningsråd eller styrelse eller i ett organ som enligt lag företräder företaget.

11 §

Åtgärder med anledning av vägran att säkerställa överföringsnätsinnehavarens oberoende

På förslag av Energimyndigheten kan marknadsdomstolen bestämma att en affärstransaktion eller åtgärd ska hävas, om myndigheten har låtit bli att säkerställa överföringsnätsinnehavarens oberoende i fråga om affärstransaktionen eller åtgärden i fråga. Innan Energimyndigheten lägger fram sitt förslag ska den rådgöra med parterna om frivilligt hävande av affärstransaktionen eller åtgärden. Om det avtalas att affärstransaktionen eller åtgärden hävs frivilligt, ställer Energimyndigheten de villkor som ska iakttas.

12 §

Nytt beslut om säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende

Oberoende av ett tidigare beslut kan Energimyndigheten fatta ett nytt beslut i ett ärende som gäller säkerställande av en överföringsnätsinnehavares oberoende, om det tidigare beslutet baserar sig på en felaktig eller bristfällig utredning, det i ärendet har tillkommit sådan ny utredning som i väsentlig mån kan inverka på beslutet, eller om en affärstransaktion eller åtgärd har genomförts i strid med 10 §. Ett nytt beslut kan fattas endast av vägande skäl om mer än fem år har förflutit sedan det tidigare beslutet vann laga kraft eller affärstransaktionen eller åtgärden genomfördes.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

3 kap.

Särskilda bestämmelser

13 §

Tillsynsmyndigheter och deras uppgifter

Ministeriet ska sörja för den allmänna styrningen och övervakningen av verkställigheten av lagen.

Energimyndigheten ska övervaka att denna lag och de beslut som utfärdats med stöd av den iakttas. Särskilda bestämmelser om tillsyn finns i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013).

14 §

Överföringsnätsinnehavarens rätt att anskaffa och leverera naturgas

Överföringsnätsinnehavaren får anskaffa och leverera naturgas, om syftet med verksamheten är att

- 1) anskaffa energi som behövs för byggande, drift och underhåll av naturgasnätet,
- 2) sköta uppgifter som omfattas av systemansvaret,
- 3) kontrollera överföringsbegränsningar,
- 4) använda anläggningar för kondensering av naturgas som betjänar byggande, drift och underhåll av överföringsnätet och att med hjälp av dem leverera naturgas till nätet,
- 5) utföra åtgärder i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 994/2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen och om upphävande av rådets direktiv 2004/67/EG eller i enlighet med beredskapslagen (1552/2011).

15 §

Säkerställande av oberoende i förhållande till förfarandet med naturgasnätstillstånd

Överföringsnätsinnehavare med ett gällande naturgasnätstillstånd ska ansöka om ett nytt naturgasnätstillstånd efter att oberoendet har säkerställts första gången.

16 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i Energimyndighetens beslut som gäller iakttagande av denna lag eller av beslut som Energimyndigheten fattat med stöd av denna lag finns i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

Ändring i beslut som Energimyndigheten har fattat med stöd av denna lag får sökas genom bevär hos marknadsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Betänkande EkUB 11/2017 rd

Bestämmelser om behandlingen av ärenden vid marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013).

Ändring i marknadsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Marknadsdomstolens beslut ska trots besvär iakttas, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Energimyndigheten har rätt att genom besvär söka ändring i ett sådant beslut av fullföljdsdomstolen genom vilket fullföljdsdomstolen har upphävt eller ändrat myndighetens beslut.

17 §

Verkställbarhet av Energimyndighetens beslut

Beslut som Energimyndigheten fattat med stöd av denna lag ska iakttas trots ändringssökande, om inte Energimyndigheten bestämmer något annat i beslutet. Fullföljdsdomstolen har dessutom rätt att meddela föreskrifter om verkställigheten av beslut enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Sådana överföringsnätinnehavare som vid ikraftträdandet av denna lag idkar överföringsnätverksamhet ska lämna en anmälan enligt 5 § 2 mom. om säkerställande av överföringsnätinnehavarens oberoende till Energimyndigheten senast den 14 januari 2020.

3.

Lag

om ändring av lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) 4 § 2 mom. och 6 § 2 mom., av dem det sistnämnda momentet sådant det lyder i lag 1432/2014,

ändras 2 § 2 punkten, 12 § 2 mom., 14 § 3 mom., 16 § 1 mom. 1 punkten underpunkterna j och k, 16 § 1 mom. 2 punkten, 16 § 2 mom., rubriken för 5 kap. samt 21—24, 36 och 37 §, av dem 36 § sådan den lyder i lag 649/2014, samt

Betänkande EkUB 11/2017 rd

fogas till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 649/2014, en ny 2 a-punkt, till 16 § 1 mom. 1 punkten nya underpunkter l och m, till 16 § 1 mom. en ny 2 a-punkt samt till lagen nya 25 a och 25 b § som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på skötseln av de tillsyns- och kontrolluppgifter som åligger Energimyndigheten enligt

2) naturgasmarknadslagen (/) samt bestämmelser som utfärdats och myndighetsföreskrifter som meddelats med stöd av den,

2 a) lagen om åtskillnad av innehavare av överföringsnät för naturgas (/),

12 §

Materiellrättslig grund för beslutet om fastställande

Ett beslut om fastställande som gäller en naturgasnätsinnehavare, en systemansvarig överföringsnätsinnehavare och en innehavare av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas ska basera sig på de grunder som föreskrivs i

1) naturgasmarknadslagen samt bestämmelser som utfärdats med stöd av den,
2) lagen om åtskillnad av innehavare av överföringsnät för naturgas,
3) naturgasnätsförordningen samt kommissionens förordningar och beslut om riktlinjer som antagits med stöd av den,

4) kommissionens förordningar och beslut om riktlinjer som antagits med stöd av naturgasmarknadsdirektivet,

5) ett lagakraftvunnet beslut som gäller en överföringsnätsinnehavare och som har meddelats med stöd av artikel 8 i förordningen om en byrå för samarbete.

14 §

Energimarknadsverkets beslut efter tillsynsperioden

Energimyndigheten kan av vägande skäl på ansökan av en nätinnehavare förlänga den utjämningsperiod som avses i 1 mom. med högst fyra år. Förlängning ska alltid beviljas för den del av underskottet som nätinnehavaren inte har kunnat täcka i enlighet med 1 mom. på grund av en begränsning av höjningen av avgifter för överföring och distribution enligt 26 a § i elmarknadslagen eller 24 § i naturgasmarknadslagen.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

16 §

Påföljdsavgift

En näringsidkare kan påföras en påföljdsavgift om denne uppsåtligt eller av oaktsamhet

1) bryter mot eller underlåter att iaktta någon av följande bestämmelser i elmarknadslagen:

j) bestämmelserna i 73 eller 75 § om balansansvar och anmälningsskyldighet för parterna på elmarknaden eller nätinnehavarna,

k) bestämmelserna i 74 § om skyldigheter som gäller nätinnehavarnas eller de balansansvarigas balansavräkning,

l) bestämmelserna i 76 § om sekretess, tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande, förutsatt att näringsidkaren är en juridisk person, eller

m) bestämmelserna i 77—80 eller 82 § om särredovisning av verksamheter,

2) bryter mot eller underlåter att iaktta någon av följande bestämmelser i naturgasmarknadslagen:

a) bestämmelsen i 14 § om skyldighet att utveckla nätet, om det är fråga om ett sådant väsentligt eller långvarigt brott mot eller försummelse av en skyldighet, som Energimyndigheten genom sitt beslut med stöd av 9 § har ålagt näringsidkaren att rätta till, om näringsidkaren har underlåtit att iaktta beslutet,

b) bestämmelserna i 13, 15—17, 20—23 eller 25 § om ordnande av tillträde till nätet och nättjänster eller prissättningen av nättjänsterna,

c) bestämmelserna i 29, 31, 32 eller 35 § om överföringsnätsinnehavarens uppgifter eller om skyldigheter i anslutning till dem,

d) bestämmelserna i 39 eller 46 § om distributionsnätsinnehavarens eller detaljförsäljarens fakturering,

e) bestämmelserna i 42 eller 44 § om leveransskyldighet eller skyldigheter i anslutning till den,

f) bestämmelserna i 43 § om bevarande av avtalsuppgifter,

g) bestämmelserna i 49 eller 53 § om utseende av innehavare av behandlingsanläggningar eller lagringsanläggningar för kondenserad naturgas och om anmälan om inledande av verksamhet,

h) bestämmelserna i 50 eller 51 § respektive 54 eller 55 § om systemet för tillträde till behandlingsanläggningar respektive lagringsanläggningar för kondenserad naturgas eller till lagring av gas i rörledning, om ordnande av tillträde till anläggningar eller om prissättningen av tjänster,

i) bestämmelserna i 56 § om oberoende för innehavare av lagringsanläggningar,

j) bestämmelserna i 57 eller 58 § om balansansvar eller anmälningsskyldighet för parterna på naturgasmarknaden eller nätinnehavarna,

k) bestämmelserna i 59 § om sekretess och förbud mot utnyttjande, förutsatt att näringsidkaren är en juridisk person, eller

l) bestämmelserna i 60—63 eller 65 § om särredovisning av verksamheter,

2 a) bryter mot eller underlåter att iaktta någon av följande bestämmelser i lagen om åtskillnad av innehavare av överföringsnät för naturgas:

a) bestämmelserna i 5 eller 6 § om skyldighet att anmäla en affärstransaktion eller åtgärd eller bestämmelserna i 10 § om förbud mot att genomföra en affärstransaktion eller vidta en åtgärd, eller

Betänkande EkUB 11/2017 rd

b) bestämmelserna i 14 § om överföringsnätsinnehavarens rätt att anskaffa och leverera naturgas,

Näringsidkaren kan påföras en påföljdsavgift om denna uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot eller underlåter att iaktta någon av följande bestämmelser i naturgasnätförordningen:

1) bestämmelserna i artikel 13 eller 14 om avgifter för eller tjänster i samband med tillträde till nätet,

2) bestämmelserna i artikel 15 om tjänster i samband med tillträde till nätet när det gäller lager eller behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas,

3) bestämmelserna i artikel 16 eller 17 om principerna för mekanismerna för kapacitetstilldelning eller förfarandena för hantering av överbelastning när det gäller överföringsnätsinnehavare eller lager eller behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas,

4) bestämmelserna i artikel 18 eller 19 om kraven på transparens när det gäller överföringsnätsinnehavare eller lager eller behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas,

5) bestämmelserna i artikel 20 om bevarande av information,

6) bestämmelserna i artikel 21 om balansregler eller avgifter för obalans,

7) bestämmelserna i artikel 22 om handel med kapacitetsrättigheter,

8) bestämmelserna i bilaga 1 om tjänster för tillträde till nätet för tredje part, kapacitetstilldelning, överbelastningshantering eller om transparens i fråga om den information som krävs för tillträde till nätet, eller

9) bestämmelserna i en förordning eller ett beslut om riktlinjer som kommissionen antagit med stöd av artikel 23.

5 kap.

Energimyndighetens tillsyn över koncessioner och marknadsrelaterade tillstånd

21 §

Kapitlets tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta kapitel ska tillämpas på den tillsyn över koncessioner och marknadsrelaterade tillstånd som hör till Energimyndigheten.

Beslut av Energimyndigheten eller arbets- och näringsministeriet som hör till tillsynen över koncessioner är

1) beslut i ärenden som gäller elnätstillstånd eller naturgasnätstillstånd,

2) beslut i ärenden som gäller projekttillstånd för byggande av elledningar eller naturgasrör,

3) beslut i ärenden som gäller utseende av innehavare av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas eller lagringsanläggningar för naturgas.

Beslut av Energimyndigheten som hör till tillsynen över marknadsrelaterade tillstånd är

1) beslut som gäller tillstånd, fastställande eller avvikelse som inte omfattas av tillsynen över koncessioner och som myndigheten har fattat med stöd av elmarknadslagen eller naturgasmarknadslagen,

Betänkande EkUB 11/2017 rd

2) beslut som gäller tillstånd, fastställande eller avvikelse som myndigheten har fattat i egen-
skap av nationell tillsynsmyndighet med stöd av den unionslagstiftning som avses i 2 §,

3) beslut som gäller tillstånd, fastställande eller avvikelse som myndigheten har fattat med stöd
av lagen om åtskillnad av innehavare av överföringsnät för naturgas.

22 §

Energimyndighetens allmänna behörighet när det gäller tillsyn över koncessioner

Om någon bedriver tillståndspliktig el- eller naturgasnätverksamhet utan sådant tillstånd som
krävs eller försummar sin skyldighet att utse en innehavare av en behandlingsanläggning för kon-
denserad naturgas eller en lagringsanläggning för naturgas eller, om den som är föremål för tillsyn
över koncessioner inte uppfyller förutsättningarna för beviljande av koncessionen eller bry-
ter mot eller försummar att iaktta villkoren i ett beslut inom ramen för tillsynen över concessio-
ner, ska Energimyndigheten förplikta verksamhetsidkaren att rätta sin förseelse eller försummel-
se. I beslutet kan det bestämmas hur förseelsen eller försummelsen ska rättas.

23 §

Återkallande av ett elnätstillstånd eller naturgasnätstillstånd

Energimyndigheten kan återkalla ett elnätstillstånd, naturgasnätstillstånd eller en befrielse el-
ler ett undantagslov som avses i 12 § i elmarknadslagen eller 11 § i naturgasmarknadslagen, om

1) tillståndshavaren upphör med nätverksamheten,
2) tillståndshavaren inte längre uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillstånd,
3) tillståndshavaren upprepade gånger och i väsentlig grad bryter mot tillståndsvillkoren, el-
marknadslagen eller naturgasmarknadslagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem,
elhandelsförordningen eller en förordning eller ett beslut om riktlinjer som kommissionen antagit
med stöd av den eller mot en förordning eller ett beslut om riktlinjer som kommissionen antagit
med stöd av el- eller naturgasmarknadsdirektivet, och den varning som i förväg getts tillstånds-
havaren om att tillståndet kommer att återkallas inte har lett till att bristerna i verksamheten har
rättats till,

4) tillståndshavaren upprepade gånger och i väsentlig grad bryter mot naturgasnätförordning-
en eller en förordning eller ett beslut om riktlinjer som kommissionen antagit med stöd av den, till
de delar de ska tillämpas i Finland, och den varning som i förväg getts tillståndshavaren om att
tillståndet kommer att återkallas inte har lett till att bristerna i verksamheten har rättats till, eller
om

5) tillståndshavaren upprepade gånger och i väsentlig grad bryter mot bestämmelserna i lagen
om åtskillnad av innehavare av överföringsnät för naturgas, och den varning som i förväg getts
tillståndshavaren om att tillståndet kommer att återkallas inte har lett till att bristerna i verksam-
heten har rättats till.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

24 §

Åtgärder med anledning av återkallande av ett elnätstillstånd eller naturgasnätstillstånd

Om ett elnätstillstånd eller naturgasnätstillstånd eller en befrielse enligt 12 § i elmarknadslagen eller 11 § i naturgasmarknadslagen återkallas, ska Energimyndigheten vid behov besluta om de åtgärder som ska vidtas för att upprätthålla nätverksamheten i fråga.

Om det inte avtalas om överföring av elnätet eller naturgasnätet till en annan nätinnehavare, kan Energimyndigheten besluta om överföring av nättillståndet och inlösning av nätet mot full ersättning. I fråga om grunderna för ersättningen och hur den bestäms ska det som föreskrivs om inlösningsförfarandet och inlösning ersättning i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977) iakttas.

25 a §

Energimyndighetens allmänna behörighet när det gäller tillsyn över marknadsrelaterade tillstånd

Om den som är föremål för tillsyn över marknadsrelaterade tillstånd inte uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillståndet eller bryter mot eller försummar att iaktta villkoren i ett beslut inom ramen för tillsynen, ska Energimyndigheten förplikta den som är föremål för tillsynen att rätta sin förseelse eller försummelse. I beslutet kan det bestämmas hur förseelsen eller försummelsen ska rättas.

25 b §

Ändring och återkallande av tillstånd som hör till tillsynen över marknadsrelaterade tillstånd

Beslut som hör till tillsynen över marknadsrelaterade tillstånd och som gäller tillstånd, fastställande eller avvikelse eller dess villkor får ändras på Energimyndighetens initiativ, om det finns grund för ändringen enligt 13 § 1 mom.

Energimyndigheten kan återkalla ett beslut som hör till tillsynen över marknadsrelaterade tillstånd och som gäller tillstånd, fastställande eller avvikelse

- 1) om den som beslutet gäller inte längre uppfyller villkoren för beslutet,
- 2) om den som beslutet gäller upprepade gånger och i väsentlig grad bryter mot villkoren för beslutet, och den varning som i förväg getts om att beslutet kommer att återkallas inte har lett till att bristerna i verksamheten har rättats till.

36 §

Sökande av ändring i Energimyndighetens beslut

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 3 och 4 kap. samt 25 a och 25 b §, i beslut som Energimyndigheten i egenskap av nationell energitillsynsmyndighet har meddelat med stöd av den unionslagstiftning som avses i 2 § och i Energimyndighetens beslut om att avvisa ett ärende som avses i de lagrum som nämns ovan får sökas genom besvär hos marknads-

Betänkande EkUB 11/2017 rd

domstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Bestämmelser om behandlingen av ärenden vid marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen.

Andra beslut som Energimyndigheten har meddelat än sådana som avses i 1 mom. får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Beslut av Energimyndigheten om att utföra granskningar eller ge handräckning får inte överklagas genom separata besvär.

37 §

Sökande av ändring i beslut av förvaltningsdomstolen eller marknadsdomstolen

Ändring i beslut som förvaltningsdomstolen eller marknadsdomstolen har meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd enligt 13 § i förvaltningsprocesslagen. Marknadsdomstolens beslut med anledning av besvär som anförts i fråga om ett beslut som Energimyndigheten meddelat med stöd av 10, 11, 13 eller 14 § ska iakttas trots besvär, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

Energimyndigheten har rätt att genom besvär söka ändring i ett beslut som marknadsdomstolen har meddelat i fråga om Energimyndighetens framställning om påförande av påföljdsavgift eller genom vilket fullföljdsdomstolen har upphävt eller ändrat ett beslut av Energimyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 20 . Dock träder 2 § 2 a punkten, 12 § 2 mom., 16 § 1 mom. 2 a-punkten och 2 mom., 21 § 3 mom. 3 punkten och 23 § 5 punkten i kraft först den 1 januari 2020.

Vid sökande av ändring i förvaltningsbeslut som meddelats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i elmarknadslagen (588/2013) 28 §, 45 § 2 mom., 62 §, 93 § 3 mom., 106 och 114 §, samt

Betänkande EkUB 11/2017 rd

fogas till lagen en ny 26 a § och till 119 § ett nytt 3 mom. som följer:

26 a §

Höjning av avgifter för elöverföring och eldistribution

Nätinnehavaren får höja sina avgifter för elöverföring och eldistribution med högst 15 procent jämfört med de avgifter som nätinnehavaren tagit ut för elöverföring och eldistribution under de 12 månader som omedelbart föregår höjningen. Om nätinnehavaren under den period om 12 månader som börjar från och med höjningen höjer avgifterna för elöverföring och eldistribution ytterligare, får summan av de avgiftshöjningar som tas ut under denna tid inte heller överstiga 15 procent av beloppet av de avgifter som tagits ut under de 12 månader som föregick den första höjningen.

Den maximala godtagbara höjningen beräknas utifrån den genomsnittliga totalavgift som nätinnehavaren tar ut av varje kundgrupp som representerar användarna av elnätet under en granskningsperiod på 12 månader. Den maximala godtagbara höjningen beräknas då utifrån priset på elöverföring och eldistribution inklusive skatt enligt den högsta skattesats som tillämpas på nätanvändarna i varje kundgrupp, exklusive höjningar av skatter och skattelikhande avgifter som baserar sig på nätanvändarnas elanvändning samt mervärdesskatteshöjningar som genomförs under den granskningsperiod som börjar vid tidpunkten för höjningen. Kundgrupperna ska anges så att de på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt beskriver nätinnehavarens användning av elnätet och särdragen hos nätanvändarna.

Den maximala godtagbara höjningen beräknas dock i stamnätet utifrån stamnätsanvändarnas sammanräknade elöverföringsavgifter under en granskningsperiod på 12 månader och i högspänningsdistributionsnät separat utifrån den genomsnittliga totalavgiften för varje användare av nätet under en granskningsperiod på 12 månader, om beräkningsgrunden enligt 2 mom. inte kan användas i stamnätet eller i högspänningsdistributionsnätet. Den maximala godtagbara höjningen beräknas då utifrån priset på elöverföring och eldistribution inklusive skatt, exklusive höjningar av skatter och skattelikhande avgifter som baserar sig på nätanvändarnas elanvändning samt mervärdesskatteshöjningar som genomförs under den granskningsperiod som börjar vid tidpunkten för höjningen.

Till den maximala godtagbara höjningen räknas inte sådana höjningar av avgifter för elöverföring eller eldistribution som beror på att en tidsbunden rabatt för högst sex månader som nätinnehavaren beviljat användarna av elnätet upphör och som grundar sig på villkoren i ett beslut av Energimyndigheten om fastställande enligt 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013), och inte heller sådana höjningar av avgifter för elöverföring eller eldistribution som beror på att en tidsbunden rabatt som nätinnehavaren beviljat användarna av elnätet upphör och som grundar sig på Energimyndighetens föreläggande med stöd av 14 § i den lagen om att nätinnehavaren ska sänka sina avgifter för elöverföring eller eldistribution på grund av överskott.

Vid beräkning av den maximala godtagbara höjning av avgifter för elöverföring eller eldistribution som får göras av nya nätinnehavare som bildas genom företagsarrangemang eller som tar över en verksamhet räknas som avgiftsbelopp för den granskningsperiod som föregick höjningen, summan av de avgifter som de nätinnehavare som ingår i företagsarrangemanget har tagit ut under granskningsperioden.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

Energimyndigheten kan på ansökan i enskilda fall ge nätinnehavare tillstånd att avvika från bestämmelsen i 1 mom., om det är nödvändigt för att förutsättningarna för beviljande av elnätstillstånd eller nätinnehavarens lagstadgade skyldigheter ska kunna uppfyllas.

Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de kundgrupper som avses i 2 mom. och hur de ska anges.

28 §

Nätinnehavarens beredskapsplanering

Nätinnehavaren ska genom ändamålsenlig planering förbereda sig för störningar i elnätet under normala förhållanden, för genomförande av ransoneringsåtgärder som föranleds av störningar i tillgången på el i elsystemet och för sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen. Nätinnehavaren ska göra upp en beredskapsplan och i behövlig omfattning delta i beredskapsplanering som ska trygga försörjningsberedskapen. Beredskapsplanen ska uppdateras åtminstone en gång per tre år och när det sker en betydande förändring i omständigheterna.

Närmare bestämmelser om innehållet i beredskapsplanen får utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla nödvändigt ordnande av elnätsverksamhet och elöverföring samt eldistribution i syfte att säkerställa ledningen av och säkerheten i samhället, befolkningens försörjning och näringslivets funktionsförmåga.

Beredskapsplanen och ändringar i den ska lämnas till Energimyndigheten. Energimyndigheten har rätt att inom sex månader från det att den mottagit beredskapsplanen kräva att nätinnehavaren gör ändringar i planen om den inte uppfyller de krav som föreskrivs.

45 §

Systemansvar

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren kan ställa sådana villkor för användning av elöverföringssystemet och de anslutna kraftverken och belastningarna som är nödvändiga för att systemansvaret ska kunna realiseras. Villkoren kan tillämpas i enskilda fall efter det att Energimyndigheten har fastställt dem i enlighet med 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013). De fastställda villkoren kan tillämpas även om de överklagats, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

62 §

Specialbestämmelser som gäller slutna distributionsnät

På slutna distributionsnät och deras innehavare tillämpas inte 23 och 26 a §, 27 § 3 mom., 28, 29, 50—53, 53 a, 54—57, 57 a, 58 och 59 §.

Bestämmelserna i 24 a och 24 b § och i 27 § 1 och 2 mom. tillämpas på innehavare av slutna distributionsnät endast om Energimyndigheten för dem har fastställt villkor och metoder enligt 11 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

Betänkande EkUB 11/2017 rd

93 §

Ändring av avtalsvillkoren

Om distributionsnätinnehavarens ansvarsområde förändras, har innehavaren rätt att ändra avgifterna på eldistributionen för att kunna genomföra en sådan enhetlig prissättning som avses i 55 §.

106 §

Tillsynsmyndigheter och deras uppgifter

Ministeriet ska sörja för den allmänna styrningen och övervakningen av verkställigheten av lagen.

Energimyndigheten har till uppgift att övervaka efterlevnaden av denna lag, de bestämmelser som utfärdats med stöd av den och de myndighetsföreskrifter och tillståndsbeslut som meddelats med stöd av denna lag. Bestämmelser om tillsyn finns i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

Konsumentombudsmannen övervakar att villkoren i de avtal som avses i 13 kap. är lagenliga med tanke på konsumentskyddet.

114 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i Energimyndighetens beslut som gäller efterlevnaden av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller av beslut som Energimyndigheten meddelat med stöd av denna lag finns i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 26 a, 28, 31, 52, 55, 65, 67, 83, 102 och 119 § och ministeriet med stöd av 63 §, samt i Energimyndighetens beslut om att avvisa ett ärende som avses i ovannämnda paragrafer, får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Bestämmelser om behandlingen av ärenden vid marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013).

Ändring i andra beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av denna lag än sådana som avses i denna paragraf får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Ändring i beslut som ministeriet har meddelat med stöd av 14 § samt i beslut av förvaltningsdomstolen eller marknadsdomstolen får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd enligt 13 § i förvaltningsprocesslagen. Marknadsdomstolens beslut ska trots besvär iakttas, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Energimyndigheten har rätt att genom besvär

Betänkande EkUB 11/2017 rd

söka ändring i ett sådant beslut av fullföljdsdomstolen genom vilket fullföljdsdomstolen har upphävt eller ändrat myndighetens beslut.

119 §

Övergångsbestämmelse om driftsäkerheten i ett distributionsnät

— — — — —

Energimyndigheten kan på ansökan av distributionsnätsinnehavaren bevilja en förlängning av verkställighetstiden enligt 2 mom. även för distributionsnätsinnehavaren, om denna har visat att uppfyllande av kraven enligt 51 § 1 mom. 2 och 3 punkten förutsätter att innehavaren **måste göra betydligt större investeringar** än det innehavargenomsnitt visar som bestämts enligt situationen den 1 september 2013 **och i förhållande till mängden distribuerad el** eller att denna i förtid måste förnya en betydande del av distributionsnätet för att uppfylla **de nämnda** kraven. En förutsättning för förlängning är då dessutom att **distributionsnätsinnehavaren har ett distributionsnät på i genomsnitt över 200 meter per driftsställe**. Ansökan om förlängd verkställighetstid ska göras senast den 31 december 2018.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vid sökande av ändring i förvaltningsbeslut som meddelats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

— — — — —

5.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996) 2 § 17 och 18 punkten, sådana de lyder i lag 1400/2010, som följer:

2 §

I denna lag avses med

— — — — —

17) *överföringsnät för naturgas* ett sådant överföringsnät för naturgas som avses i 3 § 2 punkten i naturgasmarknadslagen (/),

Betänkande EkUB 11/2017 rd

18) *överföringsnätsinnehavare* innehavare av överföringsnät som avses i 3 § 9 punkten i naturgasmarknadslagen,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 20.6.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kaj Turunen na
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Harry Harkimo saml
medlem Petri Honkonen cent
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Eero Lehti saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Martti Mölsä na
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Antero Vartia gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.